

Cuius regio?

Ideological and Territorial Cohesion of Silesia

eds Lucyna Harc, Przemysław Wiszewski, Rościław Żerelik

vol. 2

The Strengthening of Silesian Regionalism (1526–1740)

eds Lucyna Harc, Gabriela Wąs

**Cuius regio?
Ideological and Territorial
Cohesion
of the Historical Region of Silesia
(c. 1000-2000)
vol. 2**

eds Lucyna Harc, Przemysław Wiszewski, Rościsław Żerelik

Online access:

<http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/75529>

<http://www.slasknasz.uni.wroc.pl/publication/75529>

<http://cuiusregio.uni.wroc.pl/en/publikacje>

<http://cuiusregio.uni.wroc.pl/pl/publikacje>

The Strengthening of Silesian Regionalism (1526–1740)

eds Lucyna Harc, Gabriela Wąs

Wrocław 2014

The book was published with funds of the program Cuius regio. Analiza sił spajających i destrukcyjnych w obrębie regionu określających przynależność osób (grup społecznych) oraz spójność społeczną jako zjawisko historyczne / Cuius regio. An analysis of the cohesive and disruptive forces destining the attachment of (groups of) persons to and the cohesion within regions as a historical phenomenon, decision of the Polish Minister of Science and Higher Education No. 832/N-ESF-CORECODE/2010/0.

Peer review: *Jerzy Maroń*

Translated by: *Katarzyna Hussar, Aleksandra Lis (chapters),
Maciej Zińczuk (summaries)*

Language proofreading: *Matthew La Fontaine, Matthew Bastock*

© Copyright by Authors and Uniwersytet Wrocławski

Cover photography: *Johann Andreas Steislinger, Ducatus Silesiae Tabula, The Ossoliński National Institute Library, The Cartography Department, Signature 8921/C/II (Former signature TN 2132)*

Cover design: *Marcin Fajfruk*
Typesetting: *Anna Lenartowicz, Tomasz Kalota*

ISBN 978-83-927132-6-5 (print)
ISBN 978-83-927132-7-2 (online)

Publishing House eBooki.com.pl
ul. Obornicka 37/2
51-113 Wrocław
tel.: +48 602 606 508
email: biuro@ebooki.com.pl
WWW: <http://www.ebooki.com.pl>

Table of Contents

Gabriela Wąs

The principles of the Cuius regio project and the history of Silesia between 1526 and 1740	9

Gabriela Wąs

Institutions and administrative bodies, and their role in the processes of integration and disintegration in Silesia	21

Mateusz Goliński

Integration and the economy. Silesia in the early modern period.....	75

Gabriela Wąs

Social structures and social groups in the processes of integration and disintegration of Silesia as a region (1526–1619).....	103

Arno Herzog

Die Region Schlesien (1618-1740). Die sozialen Gruppierungen und ihre Bedeutung für die Identität des Landes	127

Cezary Lipiński

Silesia – issues of language and ethnicity in the long 16 th century.....	145

Jacek Dębicki

The role of ethnic and linguistic issues in the integration and disintegration of modern-age Silesia (the sub-period between 1618/48 and 1740)	167

Lucyna Harc

Determinants and catalysts of Silesian regional identity (1526–1740)	189

Piotr Oszczanowski

The integrating and disintegrating role of Silesian art between 1526 and 1740.....	203

Lucyna Harc

Conclusions from the analysis of forces that integrated Silesia as a region between 1526 and 1740	225

Map and Illustrations	233

Bibliography	237

Index.....	275

Polish-German Concordance of Topographic Names	293

The Authors	297

Map and Illustrations

- Map 1. Territorial-political division of Silesia c. 1675 (Dariusz Przybytek)..... 20
- Illustration 1. Świdnica (Schweidnitz), Lutheran Holy Trinity Church of Peace designed by Albrecht von Säbisch, built in 1656-1657. (Photo by Romuald M. Soldek)..... 206
- Illustration 2. Jelenia Góra (Hirschberg), Holy Cross Parish Church (former Lutheran Church of Grace) designed by Martin Frantz, built in 1709-1718. (Photo by Romuald M. Soldek). 206
- Illustration 3. Michael L. Willmann, *Vision of St. Bernard*, painting from the Cistercian monastic church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Lubiąż (Leubus), 1681-1682. (Collections of the National Museum in Wrocław, inv. no. VIII-2326. Repr. after *Theatrum sacrum. El arte barroco de Silesia de los siglos XVII-XVIII*, Caja Duero 2005, illus. no. 44)..... 209
- Illustration 4. Thomas Weissfeld, *St. Bartholomew*, sculpture from The Church of the Holy Cross in Wrocław (Breslau), 1704-1705. (Collections of the National Museum in Wrocław, inv. no. XII-245. Repr. after M. Karpowicz, 'Święty Bartłomiej' Tomasza Weissfelda. Pochodzenie niezwyklej formuły ikonograficznej', [in:] *Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią a Europą Środkową*, J. Harasimowicz, P. Oszczanowski, M. Wisłocki, (eds.), vol. I, Wrocław 2006, illus. 1, p. 252). 209
- Illustration 5. Adriaen de Vries, *Flagellation of Christ*, sculpture from the gravestone of Adam von Hanniwalddt (d. 1621) and his wife Catharina, née von Schweidinger (d. 1608) in the Church of the Holy Trinity in Żórawina (Rothsürben), 1604. (Collections of the National Museum in Warsaw, inv. no. Rz.D. 11. Photo from the archives of Piotr Oszczanowski)..... 210
- Illustration 6. Workshop of Lucas Cranach the Younger, *Portrait of Dr. Martin Luther*, painting from St. Elizabeth's Church in Wrocław (Breslau), 1564. (Collections of the National Museum in Warsaw, inv. no. M.Ob. 1761. Repr. after B. Steinborn, A. Zięba, *Malarstwo niemieckie do 1600 roku*. Collections catalogue. The National Museum in Warsaw, Warszawa 2000, cat. no. 18). 211

- Illustration 7. Workshop of Lucas Cranach the Younger, *Portrait of Philip Melanchthon*, painting from St. Elizabeth's Church in Wrocław (Breslau), 1564. (Collections of the National Museum in Warsaw, inv. no. M.Ob. 1757. Repr. after B. Steinborn, A. Zięba, *Malarstwo niemieckie do 1600 roku*. Collections catalogue. The National Museum in Warsaw, Warszawa 2000, cat. no. 19). 211
- Illustration 8. Workshop of Hans von Aachen, *Portrait of Emperor Rudolf II von Habsburg*, painting from Wrocław's (Breslau's) Town Hall, 1601. (Collections of Hermitage Museum, St. Petersburg, inv. no. ГЭ 10209. Reproduced from a photograph in the collections of the University Library in Wrocław, Graphic Collection Department). 212
- Illustration 9. Raphael I Sadeler according to the pattern by Johann Matthias Kager, *Mystical vision of St. Hedwig of Silesia*, 1615. (Repr. after <https://www.rijksmuseum.nl/nl/search/objecten?js=1&p=2&ps=12&rpkref=Hollstein+Dutch+293#/RP-P-OB-7981,19>, access on the 12th of March, 2013). 213
- Illustration 10. Anonymous Silesian painter, *Mocking of Christ (Verspottung Christi)*, painting from the former convent of Dominican sisters in Wrocław (Breslau), 1494. Currently missing. (Photograph from the archives of Piotr Oszczanowski). 213
- Illustration 11. Anonymous Silesian artisan, *Coat of Arms of the Archduchy of Austria*, a piece of an embroidered antepedium, the first half of the 17th century. (Collections of the National Museum in Wrocław. Photograph from the archives of Piotr Oszczanowski). 219
- Illustration 12. Wilhelm Helleweg, *Beautiful Well funded by Mayor Caspar Naas*, finial fragment, 1685, Nysa (Neisse). (Photo by Piotr Oszczanowski). 219
- Illustration 13. Probably Esajas Flaschner, *Coat of arms of the Kingdom of Bohemia*, stalls decorated with intarsia in the chapel of Nicolaus Gätke in St. Elizabeth's Church in Wrocław (Breslau), funded by a municipal councillor and town treasurer Erasm von Müller auf Malckowitz, about 1590. (Photo by Piotr Oszczanowski). 219
- Illustration 14. Anonymous Silesian painter, *Apotheosis of the Emperor Leopold I von Habsburg*, painting from the historical Cistercian monastery in Krzeszów (Grüssau), about 1700. (Collections of the Museum of the Benedictine sisters in Krzeszów (Grüssau). Photograph by Grzegorz Grajewski). 219

- Illustration 15. Johann Georg Thomschansky, *Apotheosis of the Emperor Leopold I von Habsburg*, painting from Wrocław's (Breslau's) Town Hall Council Chamber, after the 1st of May, 1705. Currently missing. (Reproduced from a photo from the Wrocław University Library, Graphic Collection Department). 220
- Illustration 16. Joseph Fritsch, *Floor plan of the Jesuit church in Brzeg (Brieg) approved in Rome on the 14th of August, 1734*. (Collections of Photographs and Survey Drawings of the Institute of Art of the Polish Academy of Sciences in Warsaw, inv. no. IS PAN R0000014698). 222
- Illustration 17. Andreas Bretschneider according to the pattern by IM Monogram (Johann Muck vel Muccius?), *Apotheosis of Georg Rudolph the Duke of Legnica and Sophie Elisabeth von Anhalt, on the occasion of their wedding in Dessau on 4th of November, 1614 (Currus Triumphalis)*, ephemeral prints issued by Henning Gross and Justus Jansonius in Leipzig in 1614. (Collections of Staatsbibliothek zu Berlin, Preußischer Kulturbesitz, inv. no. Einbl. 1614-1 gr. Repr. after <https://gsdo.gbv.de/DB=1.28/SET=55/TTL=1/SHW?FRST=8>, access on the 12th of March, 2013). 223

Bibliography

by Aleksandra Filipek-Misiak, Katarzyna Polak

Primary sources

Akta miejskie Tarnowskich Gór od końca XVI wieku do roku 1740, ed. Alina Kowalska, Katowice 1993.

Bartholomeum Stenum, *Descriptio Tocius Silesie et Civitatis Regie Vratislaviensis* (Barthel Steins Beschreibung von Schlesien und seiner Hauptstadt Breslau), [in:] *Scriptores Rerum Silesiacarum*, vol. 17, ed. Hermann Markgraf, Breslau 1902.

Bartłomieja Steina renesansowe opisanie Wrocławia, ed. Rościsław Żerelik, translated by Marek Krajewski (from Latin) and Reiner Sachs (from German), Wrocław 1995.

Böhme Jacob, *De Signatura Rerum, oder Von der Geburt und Bezeichnung aller Wesen* (1622) [in:] *idem, Sämtliche Schriften*, vol. 6, ed. Will-Erich Peuckert, Stuttgart 1957, pp. 1-244.

Böhme Jacob, *Clavis, oder Schlüssel, das ist Eine Erklärung der vornehmsten Punkten und Wörter, welche in diesen Schriften gebraucht werden* (1624), [in:] *idem, Sämtliche Schriften*, vol. 9, ed. Will-Erich Peuckert, Stuttgart 1956, pp. 75-120.

Die schlesische Oderschiffahrt in vorpreussischer Zeit. Urkunden und Aktenstücke, [in:] *Codex diplomaticus Silesiae*, vol. 17, ed. Konrad Wutke, Breslau 1896, pp. 305-318.

Comenius Johann Amos, *Orbis sensualium pictus*, Breßlaw 1667.

Corvinus Laurentius, *Cosmographia dans manuductionem in tabulas Claudii Ptholomei*, ed. Heinrich Bebel, Basileae 1496.

Cunrad Johann Heinrich, *Silesia togata*, ed. Caspar Teophil Schindlerus, Liegnitz 1706.

Cureus Joachim, *Gentis Silesiae Annales*, Witebergae 1571.

Das Leben und die Geschichte der Heyligen Hedwigis geborner Fürstin von Meranien, Großhertzogin in Polen und Schlesien, Breslau 1631.

Epistolae exempla res communes Magistri Bernhardini Feyge alias Caricini de Vratislavia. In studio communi Cracoviensi coscripta, Liptzigk 1500 (digital version: <http://diglib.hab.de/inkunabeln/132-2-theol-6/start.htm>; accessed on 15th May, 2013).

- Eschenloer Peter, *Geschichte der Stadt Breslau*, ed. Gunhild Roth, vol. 1-2, Münster 2003 (=Quellen und Darstellungen zur schlesischen Geschichte, vol. 29).
- Faber Franciscus, *Sabothus sive Silesia*, Basilea 1592.
- Fürst Paul, Copper plate, [in:] Archiwum Państwowe we Wrocławiu (=The State Archive in Wrocław), Akta Miasta Wrocławia (= fond: Acts of the City of Wrocław), No. E 2, part 4, p. 74r.
- Gueintz Christian, *Deutscher Sprachlehre Entwurf*, Köthen 1641.
- Hanke Martin, *De Silesiorum nominibus antiquitates*, Lipsiae 1702.
- Hanke Martin, *De Silesiorum majoribus antiquitates. Ab orbe condito ad annum Christi 550. Additi sunt tres indices*, Lipsiae 1702.
- Hanke Martin, *De Silesiorum rebus ab anno Christi 550 ad 1170 exercitationes*, Lipsiae 1705.
- Henel Nicolaus, *Breslographia*, Francofurti 1613.
- Henel Nicolaus, *Silesiographia*, Francofurti 1613.
- Henel von Hennenfeld Nicolaus, *Silesiographia. Breslo-Graphia. Frankfurt am Main 1613*, ed. Detlef Haberland, Wrocław 2011 (=digital version: e-Biblioteka Historyczna, vol. 3).
- Henel von Hennenfeld Nicolaus, *Silesiographia renovata, necessariis scholiis, observationibus et indice aucta*, ed. Fibiger Michael Joseph, Wratislaviae–Lipsiae 1704.
- Hensel Johann Daniel, *Historisch-Topographische Beschreibung der Stadt Hirschberg in Schlesien seit ihrem Ursprung bis auf das Jahr 1797*, Hirschberg 1797.
- Hollstein's *Dutch and Flemish Engravings, Etchings and Woodcuts ca. 1450-1700, Aegidius Sadeler to Raphael Sadeler II*, text compiled by Dieuwke de Hoop Scheffer, ed. K.G. Boon, vol. 21, Amsterdam 1980.
- Jana Długosza kanonika krakowskiego *Dziejów polskich ksiąg dwanaście*, translated by Karol Mecherzyński, vol. 5, book 2nd, Kraków 1870.
- Lehns- und Besitzurkunden Schlesiens und sejner einzelnen Fürstenthümer im Mittelalter*, vol. 1, eds Colmar Grünhagen, Hermann Markgraf, Leipzig 1881.
- Lichtstern (Lucea) Fridrich, *Schlesische Fürsten-Krone Oder Eigentliche warhafft Beschreibung Ober- und Nieder-Schlesiens*, Franckfurt a.M. 1685.
- Lucae Friedrich, *Schlesiens curiose Denckwürdigkeiten oder vollkommene Chronica von Ober- und Nieder-Schlesien: welche in Sieben Haupt-Theilen vorstellet Alle Fürstenthümer und Herrschafften, mit ihren Ober-Regenten*, Franckfurt am Mäyn 1689.

- Marperger Paul Jacob, *Schlesischer Kaufmann, oder ausführliche Beschreibung der Schlesischen Commerciens und deren ietzigen Zustandes*, Breslau–Leipzig 1714.
- Naso Ephraim Ignatius, *Discursus politicus seu famularis prodromus novorum chronicorum ducatus Silesiae*, Wratislaviae 1665.
- Naso Ephraim Ignatius, *Phoenix redivivus ducatum Svidnicensis et Javoriensis*, Breslau 1667.
- Norbert Hermann's *Rosenberg'sche Chronik*, ed. Matthäus Klimesch, Prag 1898.
- Schickfuß Jacobus, *New Vermehrte Schlesische Chronica und Landesbeschreibung*, Jehna–Breßlaw 1625.
- Oelsner Ludwig, *Schlesische Urkunden zur Geschichte der Juden im Mittelalter*, Wien 1864.
- Opitz Martin, *Aristarchus sive de contemptu linguae Teutonicae*, [in:] *idem: Aristarchus sive de contemptu linguae Teutonicae und Buch von der deutschen Poeterey*, ed. Georg Witkowski, Leipzig 1888, pp. 81–118.
- Opitz Martin, *Buch von der deutschen Poeterey. In welchem alle jhre eigenschafft vnd zuegehör gründtlich erzehlet vnd mit exempeln außgeföhret wird*, Breßlaw 1624.
- Ordo Horarum et Divinum Officiorum Ecclesiae Cathedralis Wratislawiensis*, Breslau 1597 (2nd edition: 1600).
- Pachaly Friedrich, *Ueber Schlesiens älteste Geschichte und Bewohner*, Breslau 1783.
- Pol Nicolaus, *Hemerologion Silesiacum Vratislaviense. Tagebuch Allerley fürnehmer, namhafftiger, gedenckwürdiger Historien, so fürnemlich in Breßlaw der Hauptstadt, auch sonst etlichen andern Orten im Fürstenthumb Schlesien, sich begeben [...]*, Leipzig 1612.
- Rader Matthäus SJ, *Bavaria Sancta Maximiliani Sereniss[imi] Principis Imperii, Comitum Palatini Rheni, Utriusq[ue] Bav[ariae] Ducis Auspiciis coepta, descripta eidemq[ue] munucupata [...]*, Monacii 1565.
- Raetel Heinrich, *New Cronica des Hertzogthumbs Ober und Nieder Schlesien [...]* durch D. Joachimum Cureum, Eibleben 1601.
- Roter Jeremias, *Schlüssel zur Polnischen vnd Teutschen Sprache = Klucz do Polskiego y Niemieckiego Języka, to jest: Gruntowna nauka, jako się nie tylko Niemiec Polskiego, ale jako się y Polak Niemieckiego języka łatwiey y rychley czytać, zrozumieć, mówić y pisać nauczyć może*, Breslau 1616.
- Roździeński Walenty, *Officina ferraria abo huta i warstat z kuźniami szlachetnego dzieła żelaznego przez Walentego Roździeńskiego teraz nowo wydana*, Kraków 1612.

- Silesiaca. Wybór z dzieł pisarzy śląsko-niemieckich XVII wieku w tekstach oryginalnych i polskich przekładach*, eds Marian Szyrocki, Zdzisław Żygulski, Warszawa 1957.
- Schickfus Jacob, *New Vermehrete Schlesische Chronica unnd Landes Beschreibung*, Jena 1625.
- Schlesiens Landesvertretung und Landeshaushalt von ihren Anfängen bis zur neuesten Zeit*, vol. 1-3, ed. Karl Berthold, Troppau 1909.
- Schlesiens neuere Münzgeschichte*, [in:] *Codex Diplomaticus Silesiae*, vol. 19, ed. Ferdinand Friedensburg, Breslau 1899.
- Schummel Johann Gottlieb, *Schummels Reise durch Schlesien im Julius und August 1791*, Breslau 1792.
- Schwenckfeld Caspar, *Eyn sendbrieff vnd erylnerüg des Erent festen Casper von Schwenckfelt an die Closter Jung frawen zur Nawenburgk*, Wittenberg 1524.
- Schwenckfeld Caspar, *Ermanung des Mißbrauchs etlicher fürnempsten Artickel des Evangelii*, Augsburg 1624.
- Sinapius Johann, *Olsnographia oder Eigentliche Beschreibung des Oelßnischen Fürstenthums in Nieder-Schlesien*, vol. 1-2, Leipzig–Frankfurt 1706-1707.
- Sommersberg Friedrich Wilhelm, *Silesia ante Piastum. Carmen epicum, elaboratum antea, jam recognitum et auctum*, Vratislaviae 1720.
- Stanislaus Sauers Hirschberger Pfarrbuch von 1521*, ed. Hermann Hoffmann, Breslau 1939.
- Strumieński Olbrycht, *O sprawie, sypaniu, wymierzaniu i rybieniu stawów 1573*, ed. Feliks Kucharzewski, Kraków 1897 (=Biblioteka pisarzy polskich, vol. 35).
- Thebesius Georg, *Liegnitzische Jahr-Bücher*, ed. Gottfried Balthasar Scharffen, vol. 1-3, Jauer 1733.
- Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Städte und der Einführung und Verbreitung Deutscher Kolonisten und Rechte in Schlesien und der Ober-Lausitz*, eds Gustav Adolf Tzschoppe, Gustav Adolf Stenzel, Hamburg 1832.
- Velius Caspar Ursinus, *Casparis Vrsini Velii E Germanis Silesii Poematvm Libri Qvinque*, Basilea 1522.
- Vita Sanctae Hedwigis. 24 Kupferstiche von Johann Balzer – Prag und Johann Bartholomäus Strachowsky*, Breslau 1775, [in:] Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu (=The Ossolineum in Wrocław), Muzeum Książąt Lubomirskich, Gabinet Grafiki (=Museum of the Lubomirski Princes, Department of Prints), Inv. No. A.gr. 4/1-24.

- Vulturinus Pancratius, *Slesia, Bresla etc. Totius Slesie primo in generali, deinde vrbis Uratislauiensis, Suidnicensis, Stregoniensis, caeterarumque vrbium et opidorum in circuitu adiacentium pulcherrima et singularis descriptio* (Panegyricus Slesiacus), Wratislaviae 1521.
- Zimmermann Friedrich Albert, *Geschichte und Verfassung der Juden im Herzogthum Schlesien*, Breslau 1791.

Literature

- Absmeier Christine, *Das schlesische Schulwewen im Jahrhundert der Reformation. Ständische Bildungsreformen im Geiste Philipp Melanchtons*, Stuttgart 2011 (=Contubernium. Tübinger Beiträge zur Universitäts- und Wissenschaftsgeschichte, vol. 74).
- Andrzejewski Tomasz, *Rechenbergowie w życiu społeczno-gospodarczym księstwa głogowskiego w XVI-XVII wieku*, Zielona Góra 2007.
- Aubin Hermann, *Die Wirtschaft im Mittelalter*, [in:] *idem*, *Geschichte Schlesiens*, Breslau 1938, pp. 322-387.
- Aubin Hermann, *Schlesien als Ausfallstor deutscher Kultur nach dem Osten im Mittelalter*, Breslau– Deutsch Lissa 1937 (=Schlesienbändchen, vol. 7).
- Bahlcke Joachim, *Bischöfliche Traditionen des schlesischen Adels in der Frühen Neuzeit*, [in:] *Adel in Schlesien*. Vol 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 337-362.
- Bahlcke Joachim, *Das Herzogtum Schlesien im politischen System der Böhmischen Krone*, 'Zeitschrift Ostmitteleuropa-Forschung', 44 (1995), No. 1, pp. 27-55.
- Bahlcke Joachim, *Die Geschichte der schlesischen Territorien von den Anfängen bis zum Ausbruch des Zweiten Weltkrieges*, [in:] *idem*, *Schlesien und die Schlesier*, München 1996 (=Studienbuchreihe der Stiftung Ostdeutscher Kulturrat, vol. 7), pp. 14-154.
- Bahlcke Joachim, *Landesbewußtsein, Staatsbildung und politisch-gesellschaftlicher Umbruch: Zur Rolle Schlesiens in der Geschichte des böhmischen Staates*, [in:] *Slezsko v dějinách českého státu*, ed. Mečislav Borák, Opava 1998, pp. 122-137.
- Bahlcke Joachim, *Regionalismus und Staatsintegration im Widerstreit. Die Länder der Böhmischen Krone im ersten Jahrhundert der Habsburgerherrschaft (1526-1619)*, München 1994.

- Bahlcke Joachim, *Ständeforschung*, [in:] *Historische Schlesienforschung. Methoden, Themen und Perspektiven zwischen traditioneller Landesgeschichtsschreibung und moderner Kulturwissenschaft*, ed. *idem*, Köln–Weimar–Wien 2005 (=Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 11), pp. 207-234.
- Bahlcke Joachim, *Śląsk i Ślązacy*, translated by Michał Misiorny, Zofia Rybicka, Warszawa 2001.
- Barycz Henryk, *Ślązacy na Uniwersytecie Jagiellońskim od XV-XVIII w.*, Katowice 1935.
- Barthel Gustav, *Die schlesische bildende Kunst als Gestalt und Form der Kulturgröße des schlesischem Raumes*, [in:] *Schlesien in der Zeitwende. Ein Weckruf*, ed. *idem*, Breslau 1941, pp. 89-106.
- Bauch Gustav, *Beiträge zur Literaturgeschichte des schlesischen Humanismus*, part 5, 'Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens', 37 (1903), pp. 120-168.
- Baumgarten Jens, *Konfession, Bild und Macht. Visualisierung als katholisches Herrschafts- und Disziplinierungskonzept in Rom und im habsburgischen Schlesien (1560-1740)*, Hamburg-München 2004 (=Hamburger Veröffentlichungen zur Geschichte Mittel- und Osteuropas, vol. 11).
- Behringer Wolfgang, *Im Zeichen des Merkur. Reichspost und Kommunikationsrevolution in der Frühen Neuzeit*, Göttingen 2003.
- Bergerhausen Hans-Wolfgang, *Die Verneuerte Landesordnung in Böhmen 1627: ein Grunddokument des habsburgischen Absolutismus*, 'Historische Zeitschrift', 272 (2001), No. 2, pp. 327-351.
- Bein Werner, *Schlesien und die habsburgische Politik. Ein Beitrag zur Entstehung des Dualismus im Alten Reich*, Sigmaringen 1994, (=Quellen und Darstellungen zur Schlesischen Geschichte, vol. 26).
- Berger Peter L., *Zaproszenie do socjologii*, translated by Janusz Stawiński, Warszawa 1995.
- Bireley Robert, *Ferdinand II: Founder of the Habsburg Monarchy*, [in:] *Crown, Church and Estates*, eds Robert John Weston Evans, T.V. Thomas, New York 1991, pp. 226-224.
- Bobowski Kazimierz, *Rola konwentu cysterek trzebnickich w utrzymaniu polskości na Śląsku w dobie reformacji i kontrreformacji (próba nowego spojrzenia)*, [in:] *Studia i materiały z dziejów Śląska*, vol. 20, ed. Krystyn Matwijowski, Irena Sroka, Katowice 1992, pp. 37-50.

- Bogacz Teresa, *Humanistyczne opisy Środy Śląskiej*, [in:] *Studia z dziejów Środy Śląskiej, regionu i prawa średzkiego*, ed. Ryszard Gładkiewicz, Wrocław 1990 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 980, Historia 70).
- Bogacz Teresa, *Renesansowy panegirysta z Jeleniej Góry Pankracy Vulturinus*, 'Rocznik Jeleniogórski', 15 (1977), pp. 125-137.
- Bogacz Teresa, *Wiedza geograficzna o Śląsku w dobie Odrodzenia*, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1990.
- Böhmen und Mähren. Handbuch der historischen Stätten*, eds Bahlcke Joachim, Winfried Eberhard, Miroslav Polívka, Stuttgart 1998.
- Borysiak Marianna, *W kręgu Johanna Schefflera w latach 1649-1654*, [in:] *Dawna kultura literacka na Śląsku. Zbiór studiów*, eds idem, Adam Galos, Wrocław 1994, pp. 39-48.
- Bosl Karl, *Handbuch der Geschichte der Böhmischen Länder*, Stuttgart 1974.
- Bourdieu Pierre, *Zur Soziologie der symbolischen Formen*, Frankfurt am Main 1974.
- Bourdieu Pierre, *Was heißt sprechen? Zur Ökonomie des sprachlichen Tausches*, translated by Hella Beister, Wien 2005.
- Brokoff Jürgen, *Poesie und Grammatik. Der Anteil der Sprachgesellschaften an der Entwicklung der deutschen Literatur- und Poesiesprache in der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts*, [in:] *Akten des XI. Internationalen Germanistenkongresses Paris 2005*, vol. 5, Bern 2008, pp. 229-239.
- Budzyński Józef, 'Laudes Silesiae' XVI-XVII wieku jako wyraz afirmacji wartości humanistycznych, [in:] *Studia Classica et Neolatina III*, ed. Zofia Głombiowska, Gdańsk 1998, pp. 228-239.
- Budzyński Józef, *Paideia humanistyczna, czyli wychowanie do kultury. Studium z dziejów klasycznej edukacji w gimnazjach XVI-XVIII wieku (na przykładzie Śląska)*, Częstochowa 2003.
- Bujak Franciszek, *Studia geograficzno-historyczne*, Kraków 1925.
- Bujkiewicz Zbigniew, *Rozwój Zielonej Góry od 1740 roku do początków XIX wieku*, [in:] *Historia Zielonej Góry*, vol. 1: *Dzieje miasta do końca XVIII wieku*, ed. Wojciech Strzyżewski, Zielona Góra 2011, pp. 295-322.
- Bunke Walter, *Das Brauwesen der Stadt Schweidnitz*, Breslau 1935.
- Burbianka Marta, *Z dziejów drukarstwa śląskiego w XVII wieku. Baumannowie i ich spadkobiercy*, prepared by Helena Szwejkowska, Wrocław 1977.
- Burda Bogumiła, *Szkolnictwo średnie na Dolnym Śląsku w okresie wczesnonowoczesnym (1526-1740)*, Zielona Góra 2007.

- Burgemeister Ludwig, *Die Kunstdenkmäler der Stadt Breslau*, vol. 1: *Die kirchlichen Denkmäler der Dominsel und der Sandinsel*, Breslau 1930.
- Bůžek Václav, *Konfessionelle Pluralität in der kaiserlichen Leibkammer zu Beginn des 17. Jahrhunderts*, [in:] *Konfessionelle Pluralität als Herausforderung. Koexistenz und Konflikt in Spätmittelalter und Frühen Neuzeit. Winfried Eberhard zum 65. Geburtstag*, ed. Joachim Bahlcke, Göttingen 2006, pp. 380-395.
- Cetwiński Marek, *Die Beziehungen des schlesischen Adels zu Polen*, [in:] *Adel in Schlesien. Vol. 1: Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 293-304.
- Chmiel Peter, *Die sprachlichen Verhältnisse in Oberschlesien in Geschichte und Gegenwart*, [in:] *Kulturraum Schlesien. Ein europäisches Phänomen. Interdisziplinäre Konferenz, Wrocław/Breslau, 18.-20. Oktober 1999*, eds Walter Engel, Norbert Honsza, Wrocław 2001, pp. 177-188.
- Chojnacka Kazimiera, *Handel na Warcie i Odrze w XVI i pierwszej połowie XVII wieku*, prepared by Bogdan Wachowiak, Poznań 2007.
- Chrzanowska Anna, *Artystyczne szkła śląskie XVII i XVIII w.*, Warszawa 1987.
- Chrzanowska Anna, Gluziński Wojciech, Kwaśny Zbigniew, Trznadel Wojciech, *Z dziejów szklarstwa na Dolnym Śląsku*, Wrocław 1974.
- Conrads Norbert, *Adelsgeschichte*, [in:] *Historische Schlesienforschung. Methoden, Themen und Perspektiven zwischen traditioneller Landesgeschichtsschreibung und moderner Kulturwissenschaft*, ed. Joachim Bahlcke, Köln–Weimar–Wien 2005, pp. 347-381.
- Conrads Norbert, *Die schlesische Ständeverfassung im Umbruch – vom altständischen Herzogtum zur preußischen Provinz*, [in:] *Ständetum und Staatsbildung in Brandenburg-Preußen*, ed. Peter Baumgart, Berlin-New York 1983 (=Veröffentlichungen der Historischen Kommission zu Berlin, vol. 55: Forschungen zur preußischen Geschichte, vol. 4), Berlin 1983, pp. 335-364.
- Conrads Norbert, *Der Aufstieg der Familie Troilo. Zum kulturellen Profil des katholischen Adels in Schlesien zwischen Späthumanismus und Gegenreformation*, [in:] *Zeitenwenden. Herrschaft, Selbstbehauptung und Integration zwischen Reformation und Liberalismus*, eds Jörg Deventer, Susanne Rau, Münster 2002, pp. 273-305.

- Conrads Norbert, *Księżęta i stany. Historia Śląska (1469-1740)*, translated by Lidia Wiśniewska, Wrocław 2005.
- Conrads Norbert, *Schlesien in der Frühmoderne. Zur politischen und geistigen Kultur eines habsburgischen Landes*, Köln–Weimar–Wien 2009 (=Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 16).
- Conrads Norbert, *Schlesiens frühe Neuzeit (1469-1740)*, [in:] *Deutsche Geschichte im Osten Europas. Schlesien*, ed. *idem*, Berlin 1994, (=Deutsche Geschichte in Osten Europas, vol. 4), pp. 178-344.
- Conrads Norbert, *Zwischen Barock und Aufklärung (1618-1740). Die Konfessionalisierung des Landes* [in:] *Deutsche Geschichte im Osten Europas. Schlesien*, ed. *idem*, Berlin 1994, (=Deutsche Geschichte in Osten Europas, vol. 4), pp. 258-344.
- Conze Werner, *Adel, Aristokratie*, [in:] *Geschichtliche Grundbegriffe*, vol. 1, eds Otto Brunner, Werner Conze, Reinhard Koselleck, Stuttgart 1972, pp. 1-48.
- Croon Gustav, *Die landständische Verfassung von Schweidnitz-Jauer. Zur Geschichte des Ständewesens in Schlesien*, Breslau 1912.
- Cuius regio? *Ideological and Territorial Cohesion of the Historical Region of Silesia (c. 1000-2000)*, eds Lucyna Harc, Przemysław Wiszewski, Rościsław Żerelik, vol. 1: *The Long Formation of the Region Silesia (c. 1000-1526)*, ed. Przemysław Wiszewski, Wrocław 2013, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/46981>.
- Czapliński Władysław, *Wpływ reformacji i kontrreformacji na stosunki narodowościowe na Śląsku (XVI-XVII w.)*, 'Przegląd Historyczny', 40 (1949), pp. 144-155.
- Czarnecka Mirosława, *Dialogische Regionalität. Kulturelle und kommunikative deutsch-polnische Wechselbeziehungen im Schlesien des 17. Jhs.*, [in:] *Kulturraum Schlesien. Ein europäisches Phänomen. Interdisziplinäre Konferenz, Wrocław/Breslau, 18.–20. Oktober 1999*, eds Walter Engel, Norbert Honsza, Wrocław 2001, pp. 57-66.
- Czarnecka Mirosława, *Deutsch-polnische Kommunikation im plurinationalen Kulturkontext des Barock*, [in:] *Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit*, ed. Klaus Garber, Tübingen 2005, vol. 1, pp. 361-383.
- Czechowicz Bogusław, *Sztuka i władza na Śląsku od połowy XVIII wieku: sprzężenia zwrotne*, [in:] *Sztuka i władza. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w dniach 30 XI–2 XII 1998*

- roku w Warszawie, eds Dariusz Konstantynów, Robert Pasieczny, Piotr Paszkiewicz, Warszawa 2001, pp. 107-132.
- Czechowicz Bogusław, *Visus Silesiae. Treści i funkcje ideowe kartografii śląskiej XVI-XVIII wieku*, Wrocław 2008.
- Czyż Renata, *Władza świecka i duchowna wobec książki protestanckiej w księstwie cieszyńskim*, [in:] *Religia i polityka. Kwestie wyznaniowe i konflikty polityczne w Europie w XVIII wieku. W 300. rocznicę konwencji w Altranstädt*, eds Lucyna Harc, Gabriela Wąs, Wrocław 2009, pp. 215-225.
- Dann Otto, *Nation und Nationalismus in Deutschland 1770-1990*, München 1996.
- Deventer Jörg, *Adel und Konfession. Beobachtungen am Beispiel des Schaffgotsch*, [in:] *Das Haus Schaffgotsch. Konfession, Politik und Gedächtnis eines schlesischen Adelsgeschlechtes vom Mittelalter bis zur Moderne*, eds Joachim Bahlcke, Ulrich Schmilewski, Thomas Wunsch, Würzburg 2010, pp. 177-186.
- Deventer Jörg, *Gegenreformation in Schlesien. Die habsburgische Rekatholisierungspolitik in Glogau und Schweidnitz 1526-1707*, Köln–Weimar–Wien 2003 (=Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 8).
- Dębicki Jacek, *Wybrane zagadnienia z nowożytnej historii Ziemi Kłodzkiej (1459-1742)*, currently in printing.
- Die Grundlegung der modernen Welt. Spätmittelalters, Renaissance, Reformation*, eds Ruggiero Romano, Alberto Tenenti, Frankfurt/M. 2002 (=Fischer Weltgeschichte, vol. 12).
- Dolański Dariusz, Konopnicka-Szatarska Małgorzata, *Rola religii w przenikaniu się kultur na Środkowym Nadodrzu w okresie od XVI do XVIII wieku*, [in:] *Religijność na polskich pograniczach w XVI-XVIII wieku*, ed. Dariusz Dolański, Zielona Góra 1995, pp. 305-320.
- Deutsches Patriziat 1430–1740*, ed. Helmut Rössler, Limburg 1968.
- Drechsler Paul, *Pancratii Vulturini Panegyricus Silesiacus. Die älteste Landeskunde Schlesiens, besprochen und nach dem ersten Durch neu herausgegeben*, 'Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens', 35 (1901), pp. 35-67.
- Duden. *Das Herkunftswörterbuch. Etymologie der deutschen Sprache*, Mannheim–Leipzig–Wien–Zürich 2001 (digital version: CD-ROM).
- Dyba Marian, *Drogi Ślązaków do wiedzy (XII w.–1968)*, Katowice 1997.
- Dziekoński Tadeusz, *Metalurgia miedzi, ołowiu i srebra w Europie Środkowej od XV do końca XVIII w.*, Wrocław 1963.

- Dziekoński Tadeusz, *Wydobywanie i metalurgia kruszców na Dolnym Śląsku od XIII do połowy XX wieku*, Wrocław 1972.
- Dziewulski Władysław, *Dzieje ludności polskiej na Śląsku Opolskim. Od czasów najdawniejszych do Wiosny Ludów*, Opole 1972.
- Dziewulski Władysław, *Kościół katolicki a polskość na Śląsku od czasów najdawniejszych do Wiosny Ludów*, 'Kwartalnik Opolski', 4 (1966), pp. 78-104.
- Dziewulski Władysław, *Zaludnienie Śląska w końcu XVI i na początku XVII w.*, 'Przegląd Zachodni', 1952, additional volume, pp. 419-492 (edited also in: *Studia śląskie*, Poznań 1953, pp. 419-492).
- Eickels Christine van, *Schlesien im böhmischen Ständestaat. Voraussetzungen und Verlauf der böhmischen Revolution von 1618 in Schlesien*, Stuttgart 1992.
- Eiden Maximilian, *Die Piasten in der Erinnerungskultur des schlesischen Adel. Zum Selbstverständnis der Schaffgotsch als Nachkommen der polnischen Könige und schlesischen Landesfürsten (17.-19. Jahrhundert)*, [in:] *Das Haus Schaffgotsch. Konfession, Politik und Gedächtnis eines schlesischen Adelsgeschlechtes vom Mittelalter bis zur Moderne*, eds Joachim Bahlcke, Ulrich Schmilewski, Thomas Wünsch, Würzburg 2010, pp. 141-175.
- Eysymontt Rafał, *Stadt, Burg, Hof, Schloß. Wichtige urbanistische Phänomene im Hirschberger Tal unter habsburgischer Herrschaft*, [in:] *Dolina Zamków i Ogródów. Kotlina Jeleniogórska – wspólne dziedzictwo / Das Tal der Schlösser und Gärten. Das Hirschberger Tal in Schlesien – ein gemeinsames Kulturerbe*, eds Olgierd Czerner, Arno Herzig, Jelenia Góra 2001, pp. 101-118.
- Evans Robert John Weston, *Rudolf II: Ohnmacht und Einsamkeit*, Graz 1980.
- Evans Robert John Weston, *The making of the Habsburg Monarchy 1550-1700*, Oxford 1979.
- Fellner Thomas, *Die Österreichische Zentralverwaltung. Von Maximilian I. bis zur Vereinigender österreichischen und böhmischen Hofkanzlei (1749)*, vol. 2, Wien 1907.
- Fichtner Paula S., *The Habsburg Monarchy 1490-1848*, Basingstoke 2003.
- Fink Erich, *Die Bergwercksunternehmungen der Fugger in Schlesien*, 'Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens', 28 (1894), pp. 294-340.
- Fleischer Manfred P., *Der schlesische Späthumanismus. Einführung* [in:] *Quellenbuch zur Geschichte der Evangelischen Kirche in Schlesien*, eds Gustav Adolf Benrath, Ulrich Hutter-Wollandt, Dietrich Meyer, München-Old-

- enburg 1992 (=Schriften des Bundesinstituts für ostdeutsche Kultur und Geschichte, vol. 1), pp. 57–65.
- Fleischer Manfred P., *Späthumanismus in Schlesien*, München 1984.
- Fleischer Manfred P., *Silesiographia. Die Geburt einer Landesgeschichtsschreibung*, [in:] *idem, Späthumanismus in Schlesien*, München 1984, pp. 49–91.
- Frey Dagobert, *Schlesische Barock*, [in:] *Deutscher Osten und Slawischer Westen*, Tübingen 1955 (=Studien zur Geschichte und Politik, vol. 4), pp. 43–46.
- Frey Dagobert, *Schlesiens künstlerisches Antlitz*, [in:] *Die Hohe Straße. Schlesische Jahrbücher für deutsche Art und Kunst im Ostraum*, vol. 1, ed. Gustav Barthel, Breslau 1938, pp. 12–45.
- Galewski Dariusz, *Artystyczne przejawy kultu średniowiecznego obrazu Nagrawanie z Chrystusa z klasztoru wrocławskich dominikanek*, [in:] *Artifex doctus. Studia ofiarowane Profesorowi Jerzemu Gadomskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, vol. 2, eds Jerzy Gadomski, Wojciech Bałus, Wojciech Walanus, Kraków 2007, pp. 245–250.
- Galewski Dariusz, *Kościół dominikanów pod wezwaniem św. Wojciecha we Wrocławiu*, Wrocław 2003 (=Zabytki Wrocławia, ed. Łukasz Krzywka).
- Galewski Dariusz, *Kościół i klasztor dominikanów pod wezwaniem św. Wojciecha we Wrocławiu*, [in:] *Tutelarissilesiae. Błogosławiony Czesław we Wrocławiu*, collective work, Wrocław 2007, pp. 8–53.
- Gall Lothar, *Von der ständischen zur bürgerlichen Gesellschaft*, München 2012.
- Garber Klaus, *Bücherhochburg des Ostens. Die alte Breslauer Bibliothekslandschaft, ihre Zerstörung im Zweiten Weltkrieg und ihre Rekonstruktion im polnischen Wrocław*, [in:] *Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit*, vol. 1, ed. *idem*, Tübingen 2005 (=Frühe Neuzeit, vol. 111), pp. 539–653.
- Garber Klaus, *Adelsbibliotheken in Schlesien – eine Annäherung*, [in:] *Adel in Schlesien. Vol. 1: Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 479–497.
- Gawrecká Marie, *Od podziału Śląska do Wiosny Ludów (1740–1848)*, [in:] *Historia Górnego Śląska. Polityka, gospodarka i kultura europejskiego regionu*, eds Joachim Bahlcke, Dan Gawrecki, Ryszard Kaczmarek, Gliwice 2011, pp. 171–192.
- Gehrke Roland, *Besitztypen – Wirtschaftsformen-Einnahmequellen: Die ökonomischen Grundlagen des schlesischen Adels vom hochmittelalterlichen*

- Landesausbau bis ins 20. Jahrhundert*, [in:] *Adel in Schlesien*. Vol. 2: *Repertorium: Forschungsergebnisse, Quellenkunde, Bibliographie*, München 2010, (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 37), pp. 93-118.
- Gellner Ernest, *Narody i nacjonalizm*, 2nd edition, Warszawa 2009.
- Geschichte Schlesiens*, vol. 2: *Die Habsburger Zeit 1526-1740*, ed. Ludwig Petry, 2nd edition, Sigmaringen 1988.
- Gierowski Józef Andrzej, *Die Forschungen Józefs Leszyńskis (1930-1975) zur neuzeitlichen Geschichte Schlesiens*, [in:] *Silesiographia. Stand und Perspektiven der historischen Schlesienforschung. Festschrift für Norbert Conrads zum 60. Geburtstag*, ed. Matthias Weber, Würzburg 1998 (=Wissenschaftliche Schriften des Vereins für Geschichte Schlesiens, vol. 4), pp. 157-163.
- Gierowski Józef, *Kultura umysłowa i artystyczna*, [in:] *Historia Śląska*, vol.1, part 3: *Od końca XVI w. do r. 1763*, ed. Karol Maleczyński, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963, pp. 539-561.
- Gierowski Józef, *Struktura gospodarcza i społeczna miast. Przemysł i górnictwo. Handel*, [in:] *Historia Śląska*, vol. 1, part 3: *Od końca XVI w. do r. 1763*, ed. Karol Maleczyński, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963, pp. 178-302.
- Gieysztor Aleksander, *Kultura śląska między IX a XIII wiekiem*, Katowice 1960.
- Glaeser Edmund, *Bollwerk im deutschen Osten. Breslau. Bilder aus der Geschichte der Landeshauptstadt Schlesiens*, Breslau 1938.
- Glück Helmut, *Deutsch als Fremdsprache in Europa vom Mittelalter bis zur Barockzeit*, Berlin–New York 2002.
- Gładkiewicz Westyna, *Kronikarz wrocławski – Franciszek Faber. Szkic informacyjny*, Wrocław 1970 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 126, Historia 19).
- Goliński Mateusz, *Od czasów najdawniejszych do 1740 roku*, [in:] *Namysłów. Z dziejów miasta i okolic*, eds idem, Elżbieta Kościk, Jan Kęsik, Namysłów 2006, pp. 91-69.
- Goliński Mateusz, *Ludzie, przyroda i gospodarka na Dolnym Śląsku (1526-1618)*, [in:] *Dolny Śląsk. Monografia historyczna*, ed. Wojciech Wrzesiński, Wrocław 2006, pp. 189-225.
- Gorzelik Jerzy, *Zwischen demonstrativo catholica und Selbstdarstellung. Künstlerische Stiftungen des katholischen Adels in Oberschlesien im Zeitalter der Konfessionalisierung*, [in:] *Adel in Schlesien*. Vol 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München

- 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 101-114.
- Grabig Hans, *Die mittelalterliche Eisenhüttenindustrie der Niederschlesisch-Lausitzer Heide und ihre Wasserhämmer*, Breslau 1937.
- Grisebach August, *Die Kunst der deutschen Stämme und Landschaften*, Wien 1946.
- Grisebach August, *Die Kunst in Schlesien*, eds *idem*, Günther Grundmann, Franz Landsberger, Manfred Laubert, Karl Masner, Hans Seger, Erich Wiese, Berlin 1927.
- Grießinger Andreas, *Das symbolische Kapital der Ehre. Streikbewegungen und kollektives Bewusstsein deutscher Handwerkergelesen im 18. Jahrhundert*, Frankfurt a.M.–Wien–Berlin 1981.
- Grobelný Andělín, *Jazyková hranice a školství na Těšínsku v 18. a v 1. polovině 19. století*, [in:] *K otázkám dějin Slezska. Diskuse a materiály z konference*, ed. *idem*, Ostrava 1956, pp. 128-130.
- Grotefend Hermann, *Die Landeshauptleute der Fürstentümer Schweidnitz und Jauer*, 'Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens', 12 (1874), pp. 45-63.
- Grundmann Günther, *Die Richtungsänderung in der schlesischen Kunst des 18. Jahrhunderts*, [in:] *Kunstgeschichtliche Studien. Dagobert Frey zum Geburtstag 23.04.1943*, ed. Hans Tiontelnot, Breslau 1943, pp. 78-105.
- Grüger Heinrich, *Die slawische Besiedlung und der Beginn der deutschen Kolonisation im Weichbilde Münsterberg*, 'Archiv für schlesische Kirchengeschichte', 21, 1963, pp. 1-37.
- Grünhagen Colmar, *Geschichte Schlesiens*, vol. 1: *Bis zum Eintritt der habsburgischen Herrschaft 1527*, Gotha 1884.
- Grünhagen Colmar, *Geschichte Schlesiens*, vol. 2: *Bis zur Vereinigung mit Preußen 1527-1740*, Gotha 1886.
- Gumula Urszula, *Literatura polska na Śląsku w XVII w. Piotr Wacheniusz, Jan Malina, Maciej Gutthäter-Dobrcki*, Katowice 1995.
- Haberland Detlef, *Die 'Silesiographia' und 'Breslo-Graphia' von Nicolaus Henel von Hennenfeld*, [in:] *Nicolaus Henel von Hennenfeld Silesiographia. Breslo-Graphia. Frankfurt am Main 1613*, ed. Detlef Haberland, Wrocław 2011 (=digital version: e-Bibliothek Historyczna, vol. 3), pp. 6-65 (=german version: pp. 66-127).
- Habermas Jürgen, *Strukturwandel der Öffentlichkeit. Untersuchungen zu einer Kategorie der bürgerlichen Gesellschaft*, Neuwied und Berlin 1969.

- Haisig Marian, *Rzemiosła kowalsko-ślusarskie na Śląsku do połowy XVIII wieku*, Wrocław 1962.
- Hannan Kevin, *Naród i język śląski w perspektywie etnolingwistycznej*, [in:] *Górny Śląsk wyobrażony: wokół mitów, symboli i bohaterów dyskursów narodowych. Imaginiertes Oberschlesien: Mythen, Symbole und Helden in den nationalen Diskursen*, eds Juliane Haubold-Stolle, Bernard Linek, Opole–Marburg 2005, pp. 138-156.
- Harasimowicz Jan, *Die heilige Hedwig von Schlesien aus evangelischer Sicht*, [in:] *Das Bild der Heiligen Hedwig in Mittelalter und Neuzeit*, eds Eckhard Grunewald, Nikolaus Gussone, München 1996 (=Schriften des Bundesinstituts für ostdeutsche Kultur und Geschichte, vol. 7), pp. 89-116.
- Harasimowicz Jan, *Der Einfluss von Glaubenskonflikten auf die schlesische Kunst des 16. und 17. Jahrhunderts*, 'Acta Poloniae Historica', 61 (1990), pp. 117-139.
- Harasimowicz Jan, *Dolny Śląsk*, Wrocław 2007 (=A to Polska właśnie).
- Harasimowicz Jan, *Funkcje katolickiego mecenatu artystycznego na Śląsku w dobie Reformacji i 'Odnowy Trydenckiej' Kościoła*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 41 (1986), No. 4, pp. 461-583.
- Harasimowicz Jan, *Kult świętej Jadwigi Śląskiej w okresie reformacji i odnowy trydenckiej Kościoła*, [in:] *Księga Jadwiżańska. Międzynarodowe Sympozjum Naukowe 'Święta Jadwiga w dziejach i kulturze Śląska'*, Wrocław-Trzebnica, 21-23 września 1993 r., eds Kazimierz Bobowski, Michał Kaczmarek, Antoni Kielbasa, Józef Swastek, Marek L. Wójcik, Wrocław 1995, pp. 387-413.
- Harasimowicz Jan, *Kunst als Glaubensbekenntnis. Beiträge zur Kunst- und Kulturgeschichte der Reformationszeit*, Baden-Baden 1996 (=Studien zur deutschen Kunstgeschichte, vol. 359).
- Harasimowicz Jan, *Kunstgeschichte*, [in:] *Historische Schlesienforschung. Methoden, Themen und Perspektiven zwischen traditioneller Landesgeschichtsschreibung und moderner Kulturwissenschaft*, eds Joachim Bahleke, Köln–Weimar–Wien 2005, (= Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 11), pp. 649-679.
- Harasimowicz Jan, *Mors Janua Vitæ. Śląskie epitafia i nagrobki wieku reformacji*, Wrocław 1992 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 1098, Historia Sztuki 3).

- Harasimowicz Jan, *Odra jako oś transferu kulturowego w średniowieczu i czasach nowożytnych* [in:] *Odra – Oder. Panorama europejskiej rzeki*, eds Karl Schlögel, Beata Halicka, Skórzyn 2008, pp. 125-133.
- Harasimowicz Jan, *Paläste der Heiligen Dreifaltigkeit, Werkstätten des Heiligen Geistes Die Kirchen der evangelischen Schlesier in der habsburgischen Zeit*, [in:] *Geschichte des protestantischen Kirchenbaues Festschrift für Peter Poscharsky zum 60. Geburtstag*, eds Klaus Raschzok, Reiner Sörries, Erlangen 1994, pp. 128-144.
- Harasimowicz Jan, *Reformacja luterńska na Śląsku. Ideologia – liturgia – sztuka*, 'Rocznik Lubuski', 14 (1986), pp. 9-38.
- Harasimowicz Jan, *Rola sztuki w religijnych i społecznych konfliktach wieku Reformacji na Śląsku*, 'Rocznik Historii Sztuki', 18 (1990), pp. 31-95.
- Harasimowicz Jan, *Schlesische Epitaphien und Grabmäler der Reformationszeit – ihre Typen und architektonisch-plastische Struktur*, [in:] *Renaissance in Nord-Mitteleuropa*, vol. 1., ed. Georg Ulrich Grossmann, Berlin–München 1990 (=Schriften des Weserrenaissance-Museums Schloß Brake, vol. 4), pp. 189-224.
- Harasimowicz Jan, *Śląski luteranizm wieku reformacji – próba charakterystyki*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 39 (1984), No. 4, pp. 493-516.
- Harasimowicz Jan, *Śląskie nagrobki i epitafia wieku reformacji jako 'teksty kultury'*, 'Biuletyn Historii Sztuki', 46 (1994), pp. 241-259.
- Harasimowicz Jan, *Treści i funkcje ideowe sztuki śląskiej reformacji 1520-1650*, Wrocław 1986 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 819, Historia Sztuki 2).
- Harasimowicz Jan, *Typy i programy śląskich ołtarzy wieku Reformacji*, 'Roczniki Sztuki Śląskiej', 12 (1979), pp. 7-27.
- Harasimowicz Jan, *Protestanckie budownictwo kościelne wieku reformacji na Śląsku*, 'Kwartalnik Architektury i Urbanistyki', 28 (1983), No. 4, pp. 341-374.
- Harc Lucyna, *Dolnoślązacy w szkole, bibliotece, teatrze... czasów nowożytnych*, [in:] *Dolny Śląsk. Monografia historyczna*, ed. Wojciech Wrzesiński, Wrocław 2006, pp. 296-336.
- Harc Lucyna, *Od biogramu do biografii (na przykładzie Wawrzyńca Korwina)*, [in:] *Hominem quaerere. Człowiek w źródle historycznym*, eds Stanisław Rosik i Przemysław Wiszewski, Wrocław 2008 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 3080, Historia 177), pp. 195-206.
- Harc Lucyna, *Olsnographia Johanna Sinapiusa*, [in:] *Johannes Sinapius, Olsnographia oder Eigentliche Beschreibung des Oelfßnischen Fürstenthums in*

- Nieder-Schlesien*. Vol. 1-2: *Leipzig und Franckfurt, 1706-1707*, ed. Lucyna Harc, Wrocław 2012. Digital version: e-Biblioteka Historyczna, vol. 4, pp. 4-50; German version: *eadem*, *Die Olsnographie von Johannes Siniapius*, [in:] *ibidem*, pp. 51-93.
- Harc Lucyna, *Oświata w Legnicy w XVIII wieku*, [in:] *Tradycje nauki legnickiej. Konferencja naukowa z okazji 480. rocznicy założenia uniwersytetu w Legnicy, 12 października 2006 r.*, ed. Stanisław Dąbrowski, Legnica 2007, pp. 129-141.
- Harc Lucyna, *Samuel Benjamin Klose (1730-1798). Studium historiograficzno-źródłoznawcze*, Wrocław 2002 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 2389, Historia 157).
- Harc Lucyna, *Z problematyki badawczej gazet pisanych ręcznie*, [in:] *Monastycyzm. Słowiańszczyzna i państwo polskie. Warsztat badawczy historia*, ed. Kazimierz Bobowski, Wrocław 1994, pp. 193-200.
- Harder Hans-Bernd, *Die Landesbeschreibung in der Literatur des schlesischen Frühhumanismus*, [in:] *Landesbeschreibungen Mitteleuropas vom 15. bis 17. Jahrhundert. Vorträge der 2. internationalen Tagung des 'Slawenkomitees' im Herder-Institut Marburg a. d. Lahn 10.-13. November 1980*, ed. Hans-Bernd Harder, Köln-Wien 1983 (=Schriften des Komitees der Bundesrepublik Deutschland zur Förderung der Slawischen Studien, vol. 5), pp. 79-123.
- Hassenpflug-Elzholz Eila, *Böhmen und die böhmischen Stände in der Zeit des beginnenden Zentralismus. Eine Strukturanalyse der böhmischen Adelsnation um die Mitte des 18. Jahrhunderts*, München-Wien 1982.
- Hassenpflug Eila, *Die böhmische Adelsnation als Repräsentatin des Königreichs Böhmen von Inkrafttreten der Verneuten Landesordnung bis zum Regierungsantritt Maria Theresias (1627-1740)*, 'Bohemia. Jahrbuch des Collegium Carolinum', 15 (1974), pp. 71-90.
- Hatańska Małgorzata, *Sejmik księstwa opolsko-raciborskiego w latach 1564-1742*, Wrocław 1979.
- Heckel Hans, *Geschichte der deutschen Literatur in Schlesien*. Vol. 1: *Von den Anfängen bis zum Ausgange des Barock*, Breslau 1929.
- Hellbling Ernst C., *Österreichische Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte*, Wien 1956.
- Henning Friedrich-Wilhelm, *Die Produktion und der Handel von Färberröte (Krapp) in Schlesien im 16. und im beginnenden 17. Jahrhundert*, 'Scripta Mercaturae', 10 (1976), No. 2, pp. 25-52.

- Hentsch Hugo, *Die Geschichte Österreichs*, vol. 1, Graz 1969.
- Herzig Arno, *Die Jesuiten im feudalen Nexus. Der Aufstand der Ordensuntertanen in der Grafschaft Glatz im ausgehenden 17. Jahrhundert*, 'Prague Papers on History of International Relations' 3 (1999), No. 2, pp. 41-62.
- Herzig Arno, *Konfession und Heilsgewissheit. Schlesien und die Grafschaft Glatz in der Frühen Neuzeit*, Bielefeld 2002 (=Religion und Geschichte, vol. 9).
- Herzig Arno, *Reformatorische Bewegungen und Konfessionalisierung. Die habsburgische Rekatholisierungspolitik in der Grafschaft Glatz*, Hamburg 1996 (=Hamburger Veröffentlichungen zur Geschichte Mittel- und Osteuropas, vol. 1).
- Herzig Arno, *Schlesien. Das Land und seine Geschichte in Bildern, Texten und Dokumenten*, Hamburg 2008.
- Herzig Arno, Ruchniewicz Krzysztof, Ruchniewicz Małgorzata, *Śląsk i jego dzieje*, translated by Anna Wziątek, Wrocław 2012.
- Herzig Arno, Ruchniewicz Małgorzata, *Dzieje Ziemi Kłodzkiej*, Wrocław 2006.
- Herzig Arno, Ruchniewicz Małgorzata, *Geschichte des Glatzer Landes*, Hamburg 2006.
- Hilscher Eberhard, *Der schlesische Europäer Johann Christian Günther*, [in:] *Kulturraum Schlesien. Ein europäisches Phänomen. Interdisziplinäre Konferenz, Wrocław/Breslau, 18.-20. Oktober 1999*, eds Walter Engel, Norbert Honsza, Wrocław 2001, pp. 82-92.
- Hintze Erwin, *Breslauer Goldschmiede. Eine archivalische Studie*, Breslau 1906.
- Historia Śląska*, vol.1, part 3: *Od końca XVI w. do r. 1763*, ed. Karol Maleczyński, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963.
- Hochedlinger Michael, *Der gewaffnete Doppeladler. Ständische Landesdefesion*, [in:] *Die Habsburgermonarchie 1620 bis 1740. Leistungen und Grenzen des Absolutismusparadigmas*, ed. Petr Mařa, Stuttgart 2006 (=Forschungen zur Geschichte und Kultur des östlichen Mitteleuropa, vol. 24), pp. 217-250.
- Hoffmann Hermann, *Die Corpus Christi-Kirche in Breslau. Eine Führung*, Breslau 1936 (=Führer zu schlesischen Kirchen, vol. 25).
- Hoffmann Hermann, *Die katholische Kirche in Schmiedeberg im Riesengebirge. Eine Führung*, Breslau 1936 (=Führer zu schlesischen Kirchen, vol. 27).
- Hoffmann Hermann, *Die Kirche in Langseifersdorf und die Kirchen in Bertholsdorf, Lauterbach und Stoschendorf. Eine Führung*, Breslau 1939 (=Führer zu schlesischen Kirchen, vol. 39).

- Hohrath Daniel, *Militärsgeschichte*, [in:] *Historische Schlesienforschung. Themen, Methoden und Perspektiven zwischen traditioneller Landesgeschichtsschreibung und moderner Kulturwissenschaft*, ed. Joachim Bahlcke, Köln–Weimar–Wien 2005 (=Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 11), pp. 323-346.
- Hsia Po-chia Ronnie, *Gesellschaft und Religion in Münster 1535-1618*, Münster 1989 (=Quellen und Forschungen zur Geschichte der Stadt Münster, vol. 13).
- Inglot Stefan, *Okres folwarczno-pańszczyźniany (1527-1763)*, [in:] *idem, Historia chłopów śląskich*, Warszawa 1979, pp. 106–169.
- Inglot Stefan, *Wież i rolnictwo*, [in:] *Historia Śląska*, vol.1, part. 3: *Od końca XVI w. do r. 1763*, ed. Karol Maleczyński, pp. 28-142.
- Jablecki Tomasz, *Śląski przyczynek do rozkwitu stylu wykwinnego w poezji niemieckiej przełomu wieków XVII i XVIII*, [in:] *Z Gorzanowa w świat szereki... Studia i materiały ofiarowane Profesorowi Arno Herzigowi w 70-lecie urodzin*, eds Krzysztof Ruchniewicz, Marek Zybura, Wrocław 2007, pp. 161-176.
- Janczak Julian, *Człowiek i przyroda. Przegląd zmian w środowisku geograficznym Śląska w ostatnim tysiącleciu*, Wrocław 1985.
- Janczak Julian, *Mikołaj Henelius jako geograf Śląska*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 13 (1958), No. 3, pp. 207-222.
- Janczak Julian, *Zarys dziejów kartografii śląskiej do końca XVIII wieku*, Opole 1976.
- Janiš Dalibor, *Apelační soud*, [in:] *Manuál Encyklopedie českých dějin*, eds Jaroslav Pánek, Oldřich Tůma, Praha 2003, pp. 342-345.
- Jedin Hubert, *Die Krone Böhmen und die Breslauer Bischofswahlen 1468-1732*, [in:] *Kirche des Glaubens Kirche der Geschichte*, Freiburg 1966, pp. 413-453 (older edition in: "Archiv für schlesische Kirchengeschichte" 4 (1939), pp. 165-208).
- Jedlicki Jerzy, *Nacjonalizm, patriotyzm i inicjacja kulturowa*, 'Znak', 3 (1997), No. 502, pp. 51-61.
- Jeremias Joseph Knechtel (1679-1750) – legnicki malarz doby baroku, katalog wystawy, Muzeum Miedzi w Legnicy, październik 2012–kwiecień 2013, eds Andrzej Koziół, Emilia Kłoda, Legnica 2012.
- Jurek Piotr, *Funkcjonowanie śląskich zgromadzeń stanowych na przykładzie 1715 roku*, Wrocław 1992.
- Jurek Tomasz, *Vom Rittertum zum Adel. Zur Herausbildung des Adelsstandes im mittelalterlichen Schlesien*, [in:] *Adel in Schlesien. Vol. 1: Herrschaft –*

- Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 53-76.
- Kaczmarek Romuald, *Das Bild der heiligen Hedwig. Zeugnisse in der Kunst vom 13. bis zum 18. Jahrhundert*, [in:] *Das Bild der Heiligen Hedwig in Mittelalter und Neuzeit*, ed. Eckhard Grunewald, Nikolaus Gussone, München 1996 (=Schriften des Bundesinstituts für ostdeutsche Kultur und Geschichte, vol. 7), pp. 137-158.
- Kalinowski Konstanty, *Centrum i peryferie – Wiedeń a sztuka Śląska XVIII wieku*, 'Rocznik Historii Sztuki', 16 (1987), pp. 295-299.
- Kalinowski Konstanty, *Die Glorifizierung des Herrschers und Herrscherhauses in der Kunst Schlesiens im 17. und 18. Jahrhundert*, 'Wiener Jahrbuch für Kunstgeschichte', 28 (1975), pp. 106-122.
- Kalinowski Konstanty, *Gloryfikacja panującego i dynastii w sztuce Śląska XVII i XVIII wieku*, Warszawa–Poznań 1973.
- Kalinowski Konstanty, *Kunstzentrum und Provinz. Wien und die schlesische Kunst des 18. Jahrhunderts*, [in:] *Akten des XXV. Internationalen Kongresses für Kunstgeschichte: Wien, 4-10. September 1983*, vol. 7: *Wien und der europäische Barock*, eds Hermann Fillitz, Martina Pippal, Wien–Graz 1986, pp. 103-110.
- Kalinowski Konstanty, *Sala księżęca opactwa cysterskiego w Lubiążu*, [in:] *Rokoko. Studia nad sztuką I. połowy XVIII w.*, Warszawa 1970, pp. 159-178.
- Kalinowski Konstanty, *Zwischen habsburgischem und preußischem Absolutismus. Der Stillwandel in der schlesischen Kunst um die Mitte des 18. Jahrhunderts*, [in:] *Stil und Gesellschaft. Ein Problemaufriß*, ed. Friedrich Möbius, Dresden 1984, pp. 226-242.
- Karrer Klaus, *Johannes Posthius. Verzeichnis der Briefe und Werke mit Regesten und Posthius-Biographie*, Wiesbaden 1993.
- Kasprowska-Jarczyk Marta, *Wokół 'Gentis Silesiae Annales' Joachima Cureusa. Z dziejów szesnastowiecznej historiografii śląskiej*, Katowice 2011.
- Kaufmann Johannes, *Die Erhaltung der Schaffgotschischen Stammgüter durch Fideikommiss*, Warmbrunn 1925 (=Hausgeschichte und Diplomentarium der Reichs-Semperfreien und Grafen Schaffgotsch, vol. 2, part 2).
- Kern Arthur, *Das Zollwesen Schlesiens von 1623-1740*, 'Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens', 44 (1910), pp. 1-17.
- Kern Arthur, *Der 'neue Grenzzoll' in Schlesien, seine Begründung und Entwicklung 1556-1624*, Berlin 1892.

- Kilián Jan, *Zápas německou expedici v české dvorské kanceláři (1611-1616)*, [in:] *Korunní země v dějinách českého státu*, vol. 2: *Společné a rozdílné. Česká koruna v životě a vědomí jejích obyvatel ve 14.-16. století. Sborník příspěvků přednesených na kolokviu pořádaném ve dnech 12. a 13. května 2004 v Clam-Gallasově paláci v Praze*, eds Lenka Bobková, Jana Konvičná, Praha 2006, pp. 289-306.
- Klawitter Willy, *Die Zeitungen und Zeitschriften Schlesiens von den Anfängen bis zum Jahre 1870 bzw. bis zur Gegenwart*, Breslau 1930.
- Klawitter Willy, *Geschichte der schlesischen Festungen in vorpreußischer Zeit*, Breslau 1941.
- Klawitter Willy, *Melchior von Redern*, [in:] *Schlesier des 16. bis 19. Jahrhunderts*, eds Friedrich Andreae, Erich Graber, Max Hippe, Breslau 1931, pp. 74-79.
- Kłoskowska Antonina, *Kultury narodowe u korzeni*, Warszawa 2005.
- Knapieński Ryszard Jan, Witkowska Aleksandra OSU, *Polskie Niebo. Ikonografia hagiograficzna u progu XVII wieku*, Pelplin 2007.
- Knop Alois, Pallas Ladislav, *Dějiny jazyka českého ve Slezsku*, [in:] *Dějiny českého jazyka ve Slezsku a na Ostravsku*, eds Alois Knop, Arnošt Lamprecht, Ladislav Pallas, Ostrava 1967, pp. 3-4.
- Knoz Tomáš, *Die Integration des Adels schlesischer Herkunft in die Gesellschaft Mährens in der Frühen Neuzeit*, [in:] *Adel in Schlesien. Vol. 1: Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 265-291.
- Kohler Alfred, *Ferdinand I 1503-1564*, München 2003.
- Komorowski Manfred, *Silesia academica. Promotionen, Inauguraldissertationen, Biographien schlesischer Ärzte und Juristen im 17. Jahrhundert*, [in:] *Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit*, vol. 1, ed. Klaus Garber, Tübingen 2005, pp. 321-360.
- Koneczny Felix, *Dzieje Śląska*, Bytom 1897.
- Konrad Paul, *Der schlesische Majestätsbrief Kaiser Rudolfs II vom Jahr 1609*, Breslau 1909.
- Korta Waław, *Historia Śląska do 1763 roku*, introduction and prepared for printing by Marek Derwich, Warszawa 2003.
- Korzel-Kraśna Małgorzata, *Cech stolarski we Wrocławiu w XVIII wieku*, 'Dolny Śląsk', 10 (2002), pp. 196-215.
- Koselleck Reinhart, 'Volk, Nation, Nationalismus, Masse', [in:] *Geschichtliche Grundbegriffe. Historisches Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in*

- Deutschland*. Vol. 7: *Verw – Z*, eds Otto Brunner, Werner Conze, Reinhart Koselleck, Stuttgart 2004, pp. 281-282.
- Kosian Józef, *Mistyka śląska. Mistrzowie duchowości śląskiej: Jakub Boehme, Anioł Ślęzak, Daniel Czepko*, Wrocław 2001.
- Kossert Andreas, *Ostatni okres rządów Habsburgów (1707-1740)*, [in:] *Historia Górnego Śląska. Polityka, gospodarka i kultura europejskiego regionu*, eds Joachim Bahlcke, Dan Gawrecki, Ryszard Kaczmarek, Gliwice 2011, pp. 162-170.
- Kozák Petr, *‘Dem Vaterland ist man Dankbarkeit schuldig!’ Joachim Cureus (1532-1573) und der ‘Sinn’ der schlesischen Geschichte*, [in:] *Geschichte, Erinnerung, Selbstdentifikation. Die schriftliche Kultur in den Ländern der Böhmisches Krone im 14.-18. Jahrhundert*, eds Lenka Bobková, Jan Zdichynec, Praha 2011, pp. 416-430.
- Kozieł Andrzej, *Angelus Silesius, Bernhard Rosa i Michael Willmann, czyli sztuka i mistyka na Śląsku w czasach baroku*, Wrocław 2006 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 2872, Historia Sztuki 23).
- Kozieł Andrzej, *Barokowy splendor klasztorów i pałaców*, [in:] *Śląsk – perła w Koronie Czeskiej. Trzy okresy świetności w relacjach artystycznych Śląska i Czech / Slezsko – perla v České Koruně. Tři období rozkvětu uměleckých vztahů Slezska a Čech. Katalog wystawy w Muzeum Miedzi w Legnicy (Akademia Rycerska, 6.5.2006–8.10.2006) i w Národní galerie v Praze (Valdštejnská jízdárna, 17.11.2006–8.4.2007)*, eds Andrzej Niedzielenko, Vit Vlnas, Praha 2006, pp. 297-313.
- Kozieł Andrzej, *Marian Morełowski (1884-1963)*, ‘Rocznik Historii Sztuki’, 36 (2011), pp. 47-56.
- Köhler Joachim, *Das Ringen um die tridentische Erneuerung im Bistum Breslau*, Köln 1971.
- Krämer Christel, *Beziehungen zwischen Albrecht von Brandenburg-Ansbach und Friedrich II von Liegnitz. Ein Fürstenbriefwechsel 1514-1547*, Köln 1977.
- Krebs Julius, *Rat und Zünfte der Stadt Breslau in den schlimmsten Zeiten des 30jährigen Krieges*, Breslau 1912 (= Darstellungen und Quellen zur schlesischen Geschichte, vol. 15).
- Kuczer Jarosław, *Arystokracja z przywileju. Czynniki determinujące rozwój śląskiego Herrenstandu w okresie dominacji cesarskiej 1600-1740*, [in:] *Szlachta europejska w strukturach lokalnych XVI–XVII wieku*, ed. Małgorzata Konopnicka-Szatarska, Zielona Góra 2010, pp. 111-142.

- Kuczer Jarosław, *Baronowie, hrabiowie, książęta. Nowe elity Śląska (1629-1740)*, Zielona Góra 2013.
- Kuczer Jarosław, *Ewolucja tytulatury arystokracji śląskiej w XVI–XVIII wieku. Zarys problemu*, [in:] *Šlechtic v Horním Slezsku: vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. století) = Szlachcic na Górnym Śląsku: relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV–XX wiek)*, eds Jiří Brnovják, Waław Gojniczek, Aleš Zárický, Katowice–Ostrava 2011, pp. 35-52.
- Kuczer Jarosław, *Miasto cesarskie. Zielona Góra za czasów panowania dynastii Habsburgów (1526-1740)*, [in:] *Historia Zielonej Góry: dzieje miasta do końca XVIII wieku*, vol. 1, ed. Wojciech Strzyżewski, Zielona Góra 2011, pp. 123-238.
- Kuczer Jarosław, *Obsada urzędów starościńskich w dziedzicznych księstwach śląskich w obliczu absolutyzmu cesarskiego (1629-1741)*, [in:] *Młodsza Europa – od średniowiecza do współczesności*, eds Jan Jurkiewicz, Roman M. Józeffiak, Wojciech Strzyżewski, Zielona Góra 2008, pp. 273-286.
- Kuczer Jarosław, *Podstawy prawnej egzystencji społeczności żydowskiej księstwa głogowskiego w okresie rządów habsburskich (1526–1740)*, [in:] *Religijność na polskich pograniczach w XVI–XVIII wieku*, ed. Dariusz Dolański, Zielona Góra 2005, pp. 97-111.
- Kuczer Jarosław, *Szlachta w życiu społeczno-gospodarczym księstwa głogowskiego w epoce habsburskiej (1526-1740)*, Zielona Góra 2007.
- Kuhn Walter, *Schlesische Siedlungsbewegungen in der Neuzeit*, Breslau 1938.
- Kulisz Maciej, *Zu Grabdenkmälern und Grabinschriften des protestantischen Adels in Niederschlesien des 17. und 18. Jahrhunderts am Beispiel des Fürstentums Liegnitz*, [in:] *Adel in Schlesien. Vol. 1: Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 115-134.
- Kutsche Eduard, *Postgeschichte von Schlesien bis zum Jahre 1766*, Breslau 1936.
- Kulturgeschichte Schlesiens in der Frühen Neuzeit, ed. Klaus Garber, vol. 1-2, Tübingen 2005 (=Frühe Neuzeit, vol. 111).
- Kwaśniewski Artur, *Budownictwo dworskie na ziemi kłodzkiej w okresie renesansu 1550-1650*, Wrocław 2000.
- Kwaśny Zbigniew, *Dorf und Landwirtschaft in den Forschungen von Stefan Ingot (1902-1994)*, [in:] *Silesiographia. Stand und Perspektiven der historischen Schlesienforschung. Festschrift für Norbert Conrads zum 60. Geburtstag*,

- ed. Matthias Weber, Würzburg 1998 (=Wissenschaftliche Schriften des Vereins für Geschichte Schlesiens, vol. 4), pp. 165-169.
- Kytzler Bernhard, *Laudes Silesiae I. Salomon Frencels 'Rede von der dreifachen Heimat' aus dem Jahre 1594*, 'Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau', 25 (1984), pp. 45-56.
- Lamprecht Arnošt, *Jazyková situace na širším Ostravsku*, [in:] *Dějiny českého jazyka ve Slezsku a na Ostravsku*, eds Alois Knop, Arnošt Lamprecht, Ladislav Pallas, Ostrava 1967, pp. 42-79.
- Lec Zdzisław, *Szkolnictwo jezuickie na Górnym Śląsku do kasaty*, [in:] *Kultura edukacyjna na Górnym Śląsku*, ed. Antoni Barciak, Katowice 2002, pp. 112-126.
- Len Ryszard, *Twórcy najstarszego planu Świdnicy*, 'Rocznik Świdnicki', (1992), pp. 44-53.
- Leszyński Józef, *Ruchy chłopskie na Pogórzu Sudeckim w drugiej połowie XVII wieku*, Wrocław 1961 (=Monografie Śląskie Ossolineum, vol. 2).
- Leszyński Józef, *Selská povstání v Čechách a na Moravě v letech 1679-1680 a současná hnutí poddaných v knížectví Svidnicko-javorském a hrabství Kladském*, 'Slezsky Sbornik', (57) 1959, pp. 313-319.
- Link Christoph, *Die Habsburgischen Erblände, die böhmischen Länder und Salzburg*, [in:] *Deutsche Verwaltungsgeschichte*, vol. 1, eds Kurt G.A. Jeserich, Hans Pohl, Stuttgart 1983, pp. 468-552.
- Lipiński Cezary, *Poeta poetów. Studia nad polską duchowością religijną na przykładzie recepcji Angelusa Silesiusa*, Zielona Góra 2011.
- Lipowski Jaroslav, *O třech nářečních slovnících Těšínského Slezska*, [in:] *Śląska Republika Uczonych = Schlesische Gelehrtenrepublik = Slezská vědecká obec*, vol. 5, eds Marek Hałub, Anna Mańko-Matysiak, Dresden–Wrocław 2012, pp. 359-369.
- Lubos Arno, *Der Späthumanismus in Schlesien*, 'Jahrbuch der schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau', 2 (1957), pp. 107-147.
- Lubos Arno, *Geschichte der Literatur Schlesiens*, vol. 1, München 1960.
- Lubos Arno, *Deutsche und Slawen. Beispiele aus Schlesien und anderen Ostgebieten*, Wien 1974.
- Lubos-Kozieł Joanna, *Wiarą tchnące obrazy. Studia z dziejów malarstwa religijnego na Śląsku w XIX wieku*, Wrocław 2004 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 2662, Historia Sztuki 18).

- Macûrek Josef, *Dějiny Slezska od poloviny 14. století do poloviny 18. století (1350-1764) v polských thesích*, [in:] *K otázkám dějin Slezska*, Ostrava 1956, pp. 20-35.
- Macûrek Josef, *Valaši v západních Karpatech v 15.-18. století. K dějinám osídlení a hospodářsko-společenského vývoje jižního Těšínska, jihozápadního Polska, severozápadního Slovenska a východní Moravy*, Ostrava 1959.
- Maleczyńska Ewa, *Kultura umysłowa*, [in:] *Historia Śląska*, vol. 1, part 2: *Od polowy XIV do trzeciej ćwierci XVI w.*, ed. Karol Maleczyński, Wrocław–Warszawa–Kraków 1961, pp. 360-464.
- Maleczyńska Kazimiera, *Dzieje starego piśmiennictwa śląskiego*, Wrocław 1961.
- Maleczyński Karol, *Krajobraz, kłęski elementarne, osadnictwo, stosunki etniczne i narodowościowe*, [in:] *Historia Śląska*, vol.1, part 3: *Od końca XVI w. do r. 1763*, ed. Karol Maleczyński, Wrocław–Warszawa–Kraków 1963, pp. 5-27.
- Malicki Jarosław, *Slezské jazykové spektrum a kategorie okraje z středu ve vývoji komunikace společnosti zemi Koruny české ve 14. až 18. století*, [in:] *Śląska republika uczonych = Schlesische Gelehrtenrepublik. = Slezská vědecká obec*, eds Marek Haľub, Anna Maňko-Matysiak, Wrocław 2006, pp. 15-27.
- Małowist Marian, *Śląskie tekstylia w Zachodniej Afryce w XVI i XVII wieku*, 'Przegląd Historyczny', (55) 1964, No. 1, pp. 98-99.
- Małowist Marian, *Wschód a Zachód Europy w XIII–XVI wieku. Konfrontacja struktur społeczno-gospodarczych*, Warszawa 1973.
- Maroń Jerzy, *Wojna trzydziestoletnia na Śląsku. Aspekty militarne*, Wrocław–Racibórz 2008.
- Martus Steffen, *Sprachtheorien*, [in:] *Die Literatur des 17. Jahrhunderts*, ed. Albert Meier, München 1999 (=Hanser Sozialgeschichte der deutschen Literatur, vol. 2), pp. 140-155.
- Maťa Petr, *Der Adel Böhmens und Schlesiens in der Frühen Neuzeit in vergleichender und beziehungsgeschichtlicher Perspektive*, [in:] *Adel in Schlesien*. Vol. 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 223-262.
- Maťa Petr, *Svět české aristokracie (1500–1700)*, Praha 2004.
- Maťa Petr, *Verwaltungs- und behördengeschichtliche Forschungen zu den böhmischen Ländern in der Frühen Neuzeit*, [in:] *Herrschaftsverdichtung*,

- Staatsbildung, Bürokratisierung. Verfassungs-, Verwaltungs- und Behördengeschichte der Frühen Neuzeit*, Wien 2010, pp. 421-476.
- Mařa Petr, *Wer waren die Landstände? Betrachtungen zu den böhmischen und österreichischen 'Kernländern' der Habsburgermonarchie im 17. und 18. Jhr*, [in:] *Bündnispartner und Konkurrenten der Landesfürsten?*, ed. Gerhard Ammer, Wien 2007, (=Veröffentlichungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung, vol. 49), pp. 68-89.
- Maurer Michael, *Geschichte und gesellschaftliche Strukturen des 17. Jahrhunderts*, [in:] *Die Literatur des 17. Jahrhunderts*, ed. Albert Meier, München 1999 (=Hanser Sozialgeschichte der deutschen Literatur, vol. 2), pp. 18-99.
- Medyńska-Gulij Beata, *Mapy księstw śląskich świdnickiego, jaworskiego i legnickiego z II połowy XVII wieku Fryderyka Kähnoviusa*, Wrocław 2002.
- Mencfel Michał, 'Hier wohnt an allen Ecken Kunst und Werth und Seltenheit'. *Graf Hans Anton Schaffgotsch (1675-1742) als Sammler*, [in:] *Das Haus Schaffgotsch. Konfession, Politik und Gedächtnis eines schlesischen Adelsgeschlechtes vom Mittelalter bis zur Moderne*, eds Joachim Bahleke, Ulrich Schmielewski, Thomas Wunsch, Würzburg 2010, pp. 291-306.
- Mencfel Michał, *Rariora naturae et artis. Gabinety osobliwości uczonych śląskich pierwszej połowy XVIII w.*, 'Barok. Historia – Literatura – Sztuka', 15 (2008), No. 1, pp. 89-109.
- Mencfel Michał, *Skarbce natury i sztuki. Prywatne gabinety osobliwości, kolekcje sztuki i naturalistów na Śląsku w wiekach XVII i XVIII*, Warszawa 2010.
- Między Wrocławiem a Lwowem. Sztuka na Śląsku, w Małopolsce i na Rusi Koronnej w czasach nowożytnych*, eds Andrzej Betlej, Katarzyna Brzezina-Scheuerer, Piotr Oszczanowski, Wrocław 2011 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 3291, Historia Sztuki 31).
- Miłkowska Dorota, *Wrocławskie szafy mistrzowskie w XVIII w. Z dziejów stolarstwa śląskiego*, master's thesis written under the supervision of Professor Jan Wrabec, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995 (typescript).
- Molenda Danuta, *Kopalnie rud ołowiu na terenie złóż śląsko-krakowskich w XVI–XVIII w.*, Wrocław 1972.
- Molenda Danuta, *Polski ołów na rynkach Europy Środkowej w XIII–XVII wieku*, Warszawa 2001.
- Morawiec Małgorzata, *Z badań nad historią gospodarki i kultury miasta Świdnicy na przełomie XVII i XVIII w.*, [in:] *Dawna kultura literacka na Śląsku. Zbiór studiów*, eds Marianna Borysiak, Adam Galos, Wrocław 1994, pp. 91-103.

- Mrozowicz Wojciech, *Dolny Śląsk w latach 1327-1526*, [in:] *Dolny Śląsk. Monografia historyczna*, ed. Wojciech Wrzesiński, Wrocław 2006, pp. 15-187.
- Mrozowicz Wojciech, *W poszukiwaniu śląskiej tożsamości regionalnej (do 1526 r.)*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 67 (2012), No. 4, pp. 139-161.
- Mróz-Jabłeczka Kalina, *Znajomość języka polskiego jako egzystencjalna konieczność wrocławskiego środowiska kupieckiego w XVII wieku*, [in:] *Z Gorzanowa w świat szeroki... Studia i materiały ofiarowane profesorowi Arno Herzigowi w 70-lecie urodzin*, eds Krzysztof Ruchniewicz, Marek Zybura, Wrocław 2007, pp. 151-160.
- Musiół Paweł, *Piśmiennictwo polskie na Śląsku do początków XIX wieku*, Opole 1970.
- Müller Uwe, *Miejsce Odry w środkowoeuropejskiej sieci transportowej a pruska polityka budowy dróg wodnych w okresie industrializacji*, [in:] *Odra – Oder. Panorama europejskiej rzeki*, eds Karl Schlögel, Beata Halicka, Skórzyn 2008, pp. 149-161.
- Myśliwski Grzegorz, *Czy Śląsk stanowił region ekonomiczny w XIII-XV w.? Czynniki spajające i dezintegrujące terytorium regionalne pod względem ekonomicznym*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 67 (2012), No. 4, pp. 79-102.
- Myśliwski Grzegorz, *Did Silesia constitute an economic region between the 13th and the 15th century? A survey of region-integrating and region-disintegrating economic factors*, [in:] *Cuius regio? Ideological and Territorial Cohesion of the Historical Region of Silesia (c. 1000-2000)*, eds Lucyna Harc, Przemysław Wiszewski, Rościśław Żerelik, vol. 1: *The Long Formation of the Region Silesia (c. 1000-1526)*, ed. Przemysław Wiszewski, Wrocław 2013, pp. 93-128, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/46981>.
- Nafe Otto, *Christian Mentzel*, [in:] *Schlesische Lebensbilder*, vol. 3: *Schlesier des 17. bis 19. Jahrhunderts*, ed. Friedrich Andreae, Breslau 1928, pp. 161-166.
- Nawrot Maria, *Język polski w zabytkach cechowych miasta Opola*, Wrocław 1965 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 36, Historia 9).
- Niderlandyzm na Śląsku i w krajach ościennych*, ed. Mateusz Kapustka, Andrzej Kozieł, Piotr Oszczanowski, Wrocław 2003 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 2508, Historia Sztuki 17).
- Nieszwiec Rudolf, *Szkoła kolegiacka w Opolu do sekularyzacji*, [in:] *Kultura edukacyjna na Górnym Śląsku*, ed. Antoni Barciak, Katowice 2002, pp. 51-60.

- Nowak Romuald, *Sala Rajców brzeskiego Ratusza*, 'Panorama Brzeska', <http://brzeg24.pl/aktualnosci/1085-sala-rajc-brzeskiego-ratusza-czi-2/> and <http://brzeg24.pl/aktualnosci/1092-sala-rajc-brzeskiego-ratusza-cz-2/>.
- Nyrek Aleksander, *Kultura użytkowania gruntów uprawnych, lasów i wód na Śląsku od XV do XX wieku*, Wrocław 1992.
- Ogrodziński Wincenty, *Dzieje piśmiennictwa śląskiego*, prepared for printing by Ludwik Brożek, Zdzisław Hierowski, Katowice 1965.
- Oliass Günther, *Das Nachleben der Gotik in der schlesischen Barockskulptur*, 'Schlesische Monatshefte', 13 (1936), pp. 302-306.
- Olszewicz Bolesław, *Najdawniejsze opisy geograficzne Śląska*, Katowice 1936.
- Op Nederlandse manier. Inspiracje niderlandzkie w sztuce śląskiej XV-XVIII wieku. Katalog wystawy*, ed. Mateusz Kapustka, Andrzej Koziół, Piotr Oszczanowski, Muzeum Miedzi w Legnicy, maj-lipiec 2001, Legnica 2001.
- Orzechowski Kazimierz, *Ewolucja struktury śląskich zgromadzeń stanowych XVII i XVIII wieku*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka' 32, (1977), No. 4, pp. 451-466.
- Orzechowski Kazimierz, *Historia ustroju Śląska 1202-1740*, Wrocław 2005.
- Orzechowski Kazimierz, *Materiały do dziejów urzędników, funkcjonariuszy i służby na Śląsku*, Wrocław 1980 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 516).
- Orzechowski Kazimierz, *Ogólnos Śląskie zgromadzenia stanowe*, Warszawa-Wrocław 1979.
- Orzechowski Kazimierz, *Organizacja śląskiego 'conventus publicus'*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 28 (1973), No. 4, pp. 453-476.
- Orzechowski Kazimierz, *Podatek szacunkowy na tle systemu daninowego dawnego Śląska 1527-1740. Studium historycznoprawne*, Wrocław 1999.
- Orzechowski Kazimierz, *Sejm i sejmiaki w ustroju feudalnego Śląska*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 31, (1976), No. 2, pp. 197-207.
- Orzechowski Kazimierz, *Ustrojowe zmiany na Śląsku po wprowadzeniu w monarchii Habsburgów rządów absolutnych*, [in:] *Historia Śląska*, vol.1, part 3: *Od końca XVI w. do r. 1763*, ed. Karol Maleczyński, Wrocław 1963, pp. 462-479.
- Oszczanowski Piotr, *Andreas von Hanniwaldd – szara eminencja dworu Rudolfa II / Andreas von Hanniwaldd – šedá eminence na dvoře Rudolfa II.*, [in:] *Slezsko – země Koruny české. Historie a kultura 1300-1740*, eds Helena Dáňová, Jan Klípa, Lenka Stolarová, Praha 2008, pp. 559-570.
- Oszczanowski Piotr, *Between the Avant-garde and the Tradition: A piece about artistic ties between Prague and Wrocław around year 1600*, [in:] *Rudolf II, Prague and the World. Papers from the International Conference*

- Prague, 2-4 September, 1997*, eds Lubomir Konečný, Beket Bukovinská, Ivan Muchka, Prague 1998, pp. 134-144.
- Oszczanowski Piotr, 'Gdańszczanin we Wrocławiu'. *Czy można mówić o ekspozycji sztuki gdańskiej we Wrocławiu na przełomie XVI i XVII wieku?*, 'Porta Aurea. Rocznik Zakładu Historii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego', 6 (1997/1999), pp. 89-126.
- Oszczanowski Piotr, *Ikonografia cesarza Leopolda I (1658-1705) w nowożytnej sztuce śląskiej. Addenda*, 'Cieszyńskie Studia Muzealne / Těšínský muzejní sborník', 3 (2007), pp. 57-151.
- Oszczanowski Piotr, *Ikonografia cesarza Rudolfa II (1576-1612) w nowożytnej sztuce Śląska*, 'Dzieła i Interpretacje', 1 (1993), pp. 27-63.
- Oszczanowski Piotr, *Silesians at the Court of the Emperor Rudolf II*, 'Studia Rudolphina', 2 (2004), pp. 3-16.
- Oszczanowski Piotr, *Śląskie castra doloris cesarza Leopolda I. Przyczynek do ikonografii władcy i gloryfikacji panującego*, [in:] *O sztuce sepulkralnej na Śląsku*, ed. Bogusław Czechowicz, Arkadiusz Dobrzyniecki, Wrocław 1997, pp. 105-146.
- Oszczanowski Piotr, *W blasku rudolfinńskiej Pragi*, [in:] *Śląsk – perła w Koronie Czeskiej. Trzy okresy świetności w relacjach artystycznych Śląska i Czech / Slezsko – perla v České Koruně. Tři období rozkvětu uměleckých vztahů Slezska a Čech. Katalog wystawy w Muzeum Miedzi w Legnicy (Akademia Rycerska, 6.5.2006-8.10.2006) i w Národní galerii v Praze (Valdštejnská jízdárna, 17.11.2006-8.4.2007)*, eds Andrzej Niedzielenko, Vit Vlnas, Praha 2006, pp. 155-169.
- Oszczanowski Piotr, *Wrocław w państwie Habsburgów: vol: 5: Reformacja (idea – wierni – świątynia)*, [in:] *1000 lat Wrocławia. Przewodnik po wystawie*, eds Maciej Łagiewski, Halina Okólska, Piotr Oszczanowski, 2nd edition, Wrocław 2011, pp. 48-173.
- Oszczanowski Piotr, *Złotnicy wrocławscy – elita nowożytnego miasta*, [in:] *Wrocławski Skarb z Bremy*, eds Maciej Łagiewski, Piotr Oszczanowski, Jan J. Trzynadlowski, Wrocław 2007, pp. 37-106.
- Oszczanowski Piotr, Gromadzki Jan, *Theatrum vitae et mortis Grafika, rysunek i malarstwo książkowe na Śląsku w latach ok. 1550–ok. 1650*, katalog wystawy, Muzeum Historyczne we Wrocławiu, Wrocław 1995 (German version: Oszczanowski Piotr, Gromadzki Jan, *Theatrum vitae et mortis. Graphik, Zeichnung und Buchmalerei in Schlesien 1550-1650*. Ausstellungskatalog, Muzeum Historyczne we Wrocławiu, Wrocław 1995).

- Otruba Gustav, *Schlesien im System österreichischen Merkantilismus Die Auswirkungen des Verlustes Schlesiens auf die österreichische Wirtschaft*, [in:] *Kontinuität und Wandel. Schlesien zwischen Österreich und Preußen*, eds Peter Baumgart, Ulrich Schmilewski, Sigmaringen 1990, pp. 81-118.
- Paasi Anssi, *The resurgence of the 'Region' and 'Regional Identity': theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe*, 'Review of International Studies', 1 (2009), No. 35 (Special Issue: *Globalising the Regional, Regionalising the Global*), published online by Cambridge University Press), pp. 121-146 (also in: *Globalising the Regional, Regionalising the Global*, ed. Rick Fawn, Cambridge 2009).
- Pallas Ladislav, *Jazyková otázka a podmínky vytváření národního vědomí ve Slezsku*, Ostrava 1970.
- Pánek Jaroslav, *Das politische System des böhmischen Staates im ersten Jahrhundert der habsburgischen Herrschaft*, 'Mitteilungen des Instituts für Österreichische Geschichtsforschung', 97 (1989), Nos. 1-2, pp. 53-82.
- Pánek Jaroslav, *Der böhmische Staat und das Reich in der Frühen Neuzeit*, [in:] *Alternativen zur Reichsverfassung in der Frühen Neuzeit?*, ed. Volker Press, München 1995, pp. 169-178.
- Pánek Jaroslav, *K sněmovní politice Ferdinanda I. (Kráľův pokus o manipulaci českých stavů na generálním sněmu v roce 1557)*, 'Folia Historica Bohemica', 2 (1980), pp. 20-246.
- Pánek Jaroslav, *Ferdinand I. – der Schöpfer des politischen Programms der österreichischen Habsburger?*, [in:] *Die Habsburgermonarchie 1620-1740. Leistungen und Grenzen des Absolutismusparadigmas*, eds Petr Mařa, Thomas Winkelbauer, Stuttgart 2006, pp. 63-72.
- Pauk Marcin, Wólkiewicz Ewa, *Struktury administracyjne Śląska jako czynnik spójności prawnoustrojowej (XII-XV w.)*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 67 (2012), No. 4, pp. 53-77.
- Peterka Otto, *Rechtsgeschichte der böhmischen Länder*, Reichenberg 1928.
- Piątek Eufrozyna, *Historia dolnośląskiego górnictwa węgla kamiennego od XV do połowy XVIII w.*, Wrocław 1989.
- Piątek Eufrozyna, Piątek Zygfryd, *Górnictwo rud metali w Górach Sowich*, ed. Stanisław Januszewski, Wrocław 2000.
- Pietrzak Ewa, *Andreas Gryphius a Piastowie śląscy*, [in:] *Dawna kultura literacka na Śląsku. Zbiór studiów*, eds Marianna Borysiak, Adama Galos, Wrocław 1994, pp. 49-62.
- Pinder Wilhelm, *Deutsche Barockplastik*, Königstein–Leipzig 1940.

- Piórczyński Józef, *Absolut, człowiek, świat. Studium myśli Jakuba Böhme i jej źródeł*, Warszawa 1991.
- Piprek Jan, *Wacław Scherfffer von Scherffenstein, poeta śląski i polonofil XVII wieku*, Opole 1961.
- Pirożyński Jan, *Der internationale Rang der Krakauer Universität in der Renaissancezeit*, [in:] *Polen und Österreich im 16. Jahrhundert*, eds Walter Leitsch, Stanisław Tarkowski, Wien–Köln–Weimar 1997 (=Wiener Archiv für Geschichte des Slawentums und Osteuropas, vol. 17), pp. 90-112.
- Po obu stronach Bałtyku. Wzajemne relacje między Skandynawią a Europą Środkową / On the Opposite Sides of the Baltic Sea. Relations between Scandinavian and Central European Countries*, vol. 1-2, eds Jan Harasimowicz, Piotr Oszczanowski, Marcin Wisłocki, Wrocław 2006.
- Ptak Marian, *Pozycja publiczno-prawna wolnych panów stanowych na Śląsku*, Wrocław 1993 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 1477, Prawo 222).
- Ptak Marian, *Śląskie ordynacje ziemskie*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 34 (1979), No. 1, pp. 17-35.
- Ptak Marian, *Zgromadzenia stanowe księstwa brzeskiego (1311-1742)*, Wrocław 1996 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 1853, Prawo 249).
- Ptak Marian, *Zgromadzenia i urzędy stanowe księstwa cieszyńskiego*, Wrocław 1992 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 1193, Prawo 191).
- Ptak Marian, *Zgromadzenia i urzędy stanowe księstwa głogowskiego od początku XIV wieku do 1742 roku*, Wrocław 1991.
- Ptak Marian, *Zgromadzenia i urzędy stanowe księstwa nyskiego oraz innych posiadłości biskupstwa wrocławskiego*, Wrocław 1988 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 982, Prawo 156).
- Ptak Marian, *Zgromadzenia i urzędy stanowe wolnego państwa sycowskiego*, Wrocław 1992 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 1277, Prawo 197).
- Ptak Marian, *Zur politischen Bedeutung des schlesisches Adels*, [in:] *Adel in Schlesien*. Vol. 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 321-336.
- Pusch Oskar, *Die Breslauer Rats- und Stadtgeschlechter in der Zeit von 1241 bis 1741*, vol. 1-5, Dortmund 1986-1991.
- Rachfahl Felix, *Die Organisation der Gesamtstaatsverwaltung Schlesiens vor dem dreißigjährigen Kriege*, Leipzig 1894.

- Rachfahl Felix, *Zur Geschichte der Grundherrschaft in Schlesien*, 'Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Germanistische Abteilung', 16 (1885), pp. 108-199.
- Rau Susanne, *Geschichte und Konfession. Städtische Geschichtsschreibung und Erinnerungskultur im Zeitalter von Reformation und Konfessionalisierung in Bremen, Breslau, Hamburg und Köln*, Hamburg–München 2002 (=Hamburger Veröffentlichungen zur Geschichte Mittel- und Osteuropas, vol. 9).
- Rau Susanne, *Stadthistoriographie und Erinnerungskultur in Hamburg, Köln und Breslau*, [in:] *Deutsche Landesgeschichtsschreibung im Zeichen des Humanismus*, eds Franz Brendle, Dieter Mertens, Anton Schindling, Stuttgart 2001 (=Contubernium. Tübinger Beiträge zur Universitäts- und Wissenschaftsgeschichte, vol. 56), pp. 227-257.
- Regions and Regionalism in Europe*, ed. Michael Keating, Cheltenham 2004 (=The International Library of Comparative Public Policy, vol. 16).
- Ribalta Pere Molas, *The Impact of Central Institutions*, [in:] *The Origins of the Modern State in Europe, 13th to 18th Centuries*, ed. Wolfgang Reinhard, Oxford 1996, pp. 19-39.
- Rospond Stanisław, *Polszczyzna śląska*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1970.
- Rott Dariusz, *Wawrzyniec Korwin, wczesnoreniesansowy humanista śląski*, Katowice 1997.
- Rusiński Władysław, *Tkactwo lniane na Śląsku do roku 1850*, Poznań 1949.
- Rybarski Roman, *Handel i polityka handlowa Polski w XVI stuleciu*, vol. 1: *Rozwój handlu i polityki handlowej*, Warszawa 1958 (reprint from 1928).
- Saalfeld Dieter, *Die ständische Gliederung der Gesellschaft Deutschlands im Zeitalter des Absolutismus. Ein Quantifizierungsversuch*, 'Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte', 67 (1980), pp. 457-483.
- Sadowska Halina, *Wawrzyniec Korwin (ca 1465-1527). Humanista ze Środy Śląskiej*, [in:] *Studia z dziejów Środy Śląskiej, regionu i prawa średzkiego*, ed. Ryszard Gładkiewicz, pp. 117-127 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 979, Historia 70).
- Samsonowicz Henryk, *Handel na pograniczu polsko-śląskim w świetle danych komory celnej w Częstochowie z 1584 r.*, 'Kwartalnik Historyczny', 99 (1992), No. 4, pp. 3-17.
- Sapota Tomasz, *Angelus Silesius – wpływ potrójnej tradycji na myśl śląskiego mistyka*, 'Pallas Silesia', 2 (1998), No. 1, pp. 34-42.

- Satry Marek, *Přijímání moravských a slezských šlechticů do panského stavu království českého v 16. a na počátku 17. Století*, [in:] *Korunní země v dějinách českého státu*. Vol. 2: *Společné a rozdílné – Česká koruna v životě a vědomí jejích obyvatel ve 14.-16. století*. Sborník příspěvků přednesených na kolokviu pořádaném ve dnech 12. a 13. května 2004 v Clam-Gallasově paláci v Praze, ed. Lenka Bobkova, Praha 2005, pp. 251-288.
- Schirrmeister Albert, *Triumph des Dichtertpp. Gekrönte Intellektuelle im 16. Jahrhundert*, Köln 2004.
- Schmidt Herbert, *Der Silbererbergbau in der Grafschaft Glatz und im Fürstentum Münsterberg-Oels – von mittelalterlichen Anfängen bis zum Niedergang*, Marburg 2003.
- Schmidt Johann Ferdinand, *Monographie des k.k. Bömischen Appellations-Gerichtes*, Prag 1850.
- Schmitz Walter, *Neue Kulturgeschichte*, [in:] *Historische Schlesienforschung. Themen, Methoden und Perspektiven zwischen traditioneller Landesgeschichtsschreibung und moderner Kulturwissenschaft*, ed. Joachim Bahlcke, Köln–Weimar–Wien 2005 (=Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 11), pp. 449-475.
- Schmielewski Ulrich, *Das Geschlecht der Schaffgotsch – ein genealogisch-historischer Überblick vom 13. bis zum 20. Jahrhundert*, [in:] *Das Haus Schaffgotsch. Konfession, Politik und Gedächtnis eines schlesischen Adelsgeschlechtes vom Mittelalter bis zur Moderne*, eds Joachim Bahlcke, Ulrich Schmielewski, Thomas Wunsch, Würzburg 2010, pp. 1-17.
- Schmielewski Ulrich, *Die Beziehungen des schlesischen Adel zum Heiligen Römischen Reich im Mittelalter und in der Frühen Neuzeit*, [in:] *Adel in Schlesien*. Vol. 1: *Herrschaft – Kultur – Selbstdarstellung*, eds Jan Harasimowicz, Matthias Weber, München 2010 (=Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, vol. 36), pp. 207-222.
- Stan i potrzeby śląskoznawczych badań humanistycznych*, eds Kazimierz Bobowski, Ryszard Gładkiewicz, Wojciech Wrzesiński, Wrocław 1990.
- Stibor Jiří, *Těšínská šlechta v proměnách staletí*, [in:] *Šlechta v Horním Slezsku. Vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.–20. Století) / Szlachta na Górnym Śląsku Relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV-XX wiek)*, eds Jiří Brňovják, Waław Gójniczek, Aleš Zářický, Katowice–Ostrava 2011, pp. 71-107.

- Stollberg-Rilinger Barbara, *Handelsgeist und Arbeitsethos. Zur Diskussion um das Handelsverbot für den deutschen Adel vom 16. bis zum 18. Jahrhundert*, 'Zeitschrift für Historische Forschung', 15 (1988), pp. 273-309.
- Stuchlik-Surowiak Beata, *Sylwetka Samuela Ludwika Zasadiusa na tle środowiska religijno-kulturalnego XVIII-wiecznego Cieszyńska*, [in:] *Śląska Republika Uczonych = Schlesische Gelehrtenrepublik = Slezská vědecká obec*, vol. 4, Wrocław 2010, s. 202–215.
- Stuchlik-Surowiak Beata, *Twórczość Jerzego Bocka na tle kluczborsko-byczyńskiego środowiska kulturalnego z XVII wieku*, [in:] *Śląska republika uczonych = Schlesische Gelehrtenrepublik = Slezská vědecká obec*, eds Marek Hałub, Anna Mańko-Matysiak, vol. 3, Wrocław 2008, pp. 295-307.
- Sztuka Wrocławia*, eds Tadeusz Broniewski, Mieczysław Zlat, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967.
- Szwagrzyk Józef Andrzej, *Pieniądz na ziemiach polskich X–XX w.*, 2nd edition, Wrocław 1990.
- Szykuła Krystyna, Okólska Halina, Sobociński Wacław, Wytyczak Roman, *Wrocław na planach XVI–XX wieku*, Wrocław 1999.
- Śląska Republika Uczonych = Schlesische Gelehrtenrepublik = Slezská vědecká obec*, vol. 1-5, eds Marek Hałub, Anna Mańko-Matysiak, Wrocław 2004-2012.
- Śląsk i Czechy. Wspólne drogi sztuki. Materiały konferencji naukowej dedykowane Profesorowi Janowi Wrabecowi*, eds Mateusz Kapustka, Andrzej Kozieł, Piotr Oszczanowski, Wrocław 2007 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No 2953, Historia Sztuki 24).
- Śląsk – perła w Koronie Czeskiej. Trzy okresy świetności w relacjach artystycznych Śląska i Czech. Historia – Kultura – Sztuka*, tom esejowy towarzyszący katalogowi wystawy w Muzeum Miedzi w Legnicy [Akademia Rycerska, 6.05.–8.10.2006] i w Národní galerii v Praze [Valdštejnská jízdárna, 16.11.2006–8.04.2007], eds Mateusz Kapustka, Jan Klípa, Andrzej Kozieł, Piotr Oszczanowski, Vít Vlnas, Praha 2007.
- Śląsk w zabytkach sztuki*, vol. 1-29, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1959-1993.
- Šmerda Milan, *Protireformace a národnostní situace v Horním Slezsku*, [in:] *K otázkám dějin Slezska*, Ostrava 1956, pp. 105-107.
- The Illustrated Bartsch*, vol. 71, part 2: *Netherlandish Artists – Raphael Sadeler I*, ed. Isabelle de Remaix, New York 2007.
- Toman Hugo, *Das böhmische Staatsrecht und die Entwicklung der österreichischen Reichsidee vom Jahre 1527 bis zum 1848*, Prag 1872.

- Tschierschky Siegfried, *Die Wirtschaftspolitik des Schlesischen Kommerzkollegs 1716-1740*, Gotha 1902.
- Tschitschke Maximilian, *Der Bauernaufstand in der Herrschaft Grafenort 1679/90*, 'Glatzer Heimatblätter', 17 (1931), pp. 57-69.
- Turek Adolf, *Poněmčování Opavska v 16. a 17. století. IV. Mezi Opavicí a Pštinou*, 'Slezský sborník', 48 (1950), No. 8, pp. 172-199.
- Turek Adolf, *Poněmčování Opavska v 16. a 17. století III. Na území bývalého knížetství Krnovského*, 'Slezský sborník', 47 (1949), No. 1, pp. 33-45; No. 2, pp. 123-133; No. 4, pp. 317-333.
- Urban Wincenty, *Materiały do dziejów polskości na Śląsku w wizytacjach diecezji wrocławskiej (do początków XVIII wieku*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 14 (1959), No. 2, pp. 149-196.
- Vařeka Marek, *Mocenské aktivity knížete Karla I. z Lichtenštejna a jeho bratrů v Horním Slezsku* [in:] *Šlechtic v Horním Slezsku. Vztah regionu a center na příkladu osudů a kariér šlechty Horního Slezska (15.-20. Století) / Szlachcic na Górnym Śląsku. Relacje między regionem i centrum w losach i karierach szlachty na Górnym Śląsku (XV-XX wiek)*, eds Jiří Brňovjak, Waclaw Gojniczek, Jiří Brňovjak, Waclaw Gojniczek, Aleš Zářický, Katowice–Ostrava 2011, pp. 177-196.
- Wachsmuth Wilhelm, *Geschichte deutscher Nationalität*, vol. 3, Braunschweig 1862.
- Walter Ewald, *Zu Barthel Steins Descriptio Vratislavie (Beschreibung Breslaus)*, 'Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau', 30 (1989), pp. 63-76.
- Walter Friedrich, *Die Geschichte der österreichischen Zentralverwaltung in der Zeit Maria Theresias (1740-1780)*, vol. 1: *Die Österreichische Zentralverwaltung*, vol. 2: *Von der Vereinigung der österreichischen und böhmischen Hofkanzlei bis zur Einrichtung der Ministerialverfassung (1749-1848)*, Wien 1938.
- Walter Friedrich, *Österreichische Verfassungs- und Verwaltungsgeschichte von 1500-1955*, Wien–Köln–Graz 1972.
- Wąs Gabriela, *Dzieje Śląska od 1526 do 1806 roku*, [in:] *Historia Śląska*, ed. Marek Czapliński, Wrocław 2002 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 2364), pp. 118-250.
- Wąs Gabriela, *Kaspar von Schwenckfeld. Myśl i działalność do 1534 roku*, Wrocław 2005 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 2660, Historia 169).

- Weber Matthias, *Die schlesischen Polizei- und Landesordnungen der Frühen Neuzeit*, Köln–Weimar–Wien 1996 (=Neue Forschungen zur schlesischen Geschichte, vol. 5).
- Weber Matthias, *Das Verhältnis Schlesiens zum Alten Reich in der Frühen Neuzeit*, Wien 1992.
- Weber Matthias, *Schlesische Literatur von den Anfängen bis zum Jahr 1945*, [in:] *Schlesien und die Schlesier*, ed. Joachim Bahlcke, new edition, München 2000, pp. 277-296.
- Weber Matthias, *Zur Konzeption protonationaler Geschichtsbilder: Pommern und Schlesien in geschichtlichen Darstellungen des 16. Jahrhunderts*, [in:] *Konstruktion der Vergangenheit. Geschichtsdenken, Traditionsbildung und Selbstdarstellung im frühneuzeitlichen Ostmitteleuropa*, eds Joachim Bahlcke, Arno Strohmeyer, Berlin 2002, pp. 55-79.
- Weber Max, *Wirtschaft und Gesellschaft. Grundriss der verstehenden Soziologie*, Tübingen 1972-2009.
- Weczerka Hugo, *Geschichtliche Einführung*, [in:] *idem, Schlesien. Handbuch der historischen Stätten*, Stuttgart 1977, pp. XVI-XCIII.
- Wegener Hans, *Der schlesische Stil*, 'Jahrbuch der Schlesischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Breslau', 4 (1959), pp. 78-93.
- Weinhold Karl, *Über deutsche Dialektforschung. Die Laut- und Wortbildung und die Formen der schlesischen Mundart. Ein Versuch*, Wien 1853.
- Weiß Adolf, *Chronik der Stadt Breslau von der ältesten bis zur neuesten Zeit*, Breslau 1888.
- Weltzel Anton, *Die Landesbeamten der Fürstenthümer Oppeln-Ratibor von 1532 bis 1741*, 'Zeitschrift für Geschichte Schlesien', 15 (1863), pp. 19-44.
- Wiatrowski Leszek, *Stan i potrzeby badań nad dziejami wsi i rolnictwa na Śląsku od XVI do połowy XIX wieku*, Wrocław 1987 (=Acta Universitatis Wratislaviensis, No. 801, Historia 51).
- Więcek Adam, *Ryciny Strachowskich w zbiorach wrocławskiego Ossolineum*, 'Zeszyty o kulturze. Biuletyn informacyjny Zakładu Narodowego im. Ossolińskich', 7 (1957-1958), No. 1 (10), pp. 107-147.
- Wiggert Fritz, *Das Brauwesen der Stadt Breslau*, Berlin 1930.
- Wiggert Fritz, *Entstehung und Entwicklung des Altschlesischen Kürschnerhandwerks. Mit besonderer Berücksichtigung der Kürschnerzünfte zu Breslau und Neumarkt*, Breslau 1926.

- Winfried Eberhard, *Monarchie und Widerstand. Zur ständischen Oppositionsbildung im Herrschaftssystem Ferdinands I. in Böhmen*, München 1985 (=Veröffentlichungen des Collegium Carolinum, vol. 54).
- Winkelbauer Thomas, *Nervus rerum Austriacarum*, [in:] *Die Habsburgermonarchie 1620 bis 1740. Leistungen und Grenzen des Absolutismusparadigmas*, eds *idem*, Petr Mat'a, Stuttgart 2006 (=Forschungen zur Geschichte und Kultur des östlichen Mitteleuropa, vol. 24), pp. 179-215.
- Winkelbauer Thomas, *Österreichische Geschichte 1522-1699. Ständefreiheit und Fürstenmacht. Länder und Untertanen des Hauses Habsburg im konfessionellen Zeitalter*, vol. 2, Wien 2003.
- Winkelbauer Thomas, *Sozialdisziplinierung und Konfessionalisierung durch Grundherren in den österreichischen und böhmischen Länder im 16. und 17. Jahrhundert*, 'Zeitschrift für Historische Forschung', 19 (1992), No. 3, pp. 317-339.
- Wiszewski Przemysław, *Destrukcyjne czy spajające region? Grupy społeczne na średniowiecznym Śląsku w kontekście aktywności politycznej (czwarta ćwierć XII–XV w.)*, 'Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka', 67 (2012), No. 4, pp. 103-138.
- Wolański Marian, *Statystyka handlu Śląska z Rzeczpospolitą w XVII wieku. Tablice i materiały statystyczne*, Wrocław 1963.
- Wolański Marian, *Związki handlowe Śląska z Rzeczpospolitą w XVII wieku ze szczególnym uwzględnieniem Wrocławia*, Wrocław 1961.
- Wolf Jürgen R., *Steuerpolitik im schlesischen Ständestaat. Untersuchungen zur Sozial- und Wirtschaftsstruktur Schlesiens im 17. und 18. Jahrhundert*, Marburg 1978.
- Wünsch Thomas, *Auf der Suche nach einer historischen Identität Niederschlesien. Vorschläge für die Kategorisierung von Regionalbewußtsein in Schlesien vom Mittelalter bis zur Gegenwart* [in:] *Identität Niederschlesien*, eds Hans-ChristianTrepte, Karoline Gil, Hildesheim 2007, pp. 13-36.
- Wyrzykowska Małgorzata, *Śląsk w orbicie Wiednia. Artystyczne związki Śląska z Arcyksięstwem Austriackim w latach 1648-1741*, Wrocław 2010.
- Wytyczak Roman, *Śląsk w dawnej kartografii*, Wrocław 1998.
- Zaremba Jan, *Polscy pisarze na Śląsku po wojnie trzydziestoletniej*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1969.
- Ziątkowski Leszek, *Między niemożliwym a koniecznym. Reformy państwa pruskiego w końcu XVIII i na początku XIX wieku a proces równouprawnienia*

Żydów ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na Śląsku, Wrocław 2007.

Ziątkowski Leszek, *Wrocław w czasach habsburskich (1520-1740)*, [in:] *Historia Wrocławia*, vol. 1: *Od pradziejów do końca czasów habsburskich*, eds Cezary Buśko, Mateusz Goliński, Michał Kaczmarek, Leszek Ziątkowski, Wrocław 2001, pp. 221-295.

Ziątkowski Leszek, *Żydzi na Śląsku – pomiędzy tradycjami polskimi i niemieckimi*, [in:] *Rzeczpospolita między okcydentalizmem a orientalizacją*. Vol. 1: *Przestrzeń kontaktów*, eds Filip Wolański, Robert Kołodziej, Toruń 2009, pp. 384-396.

Ziątkowski Leszek, *Żydzi w Lubinie przed 1945 r.*, [in:] *Z Gorzanowa w świat szeroki... Studia i materiały ofiarowane profesorowi Arno Herzigowi w 70-lecie urodzin*, eds Krzysztof Ruchniewicz, Marek Zybura, Wrocław 2007, pp. 233-243.

Zimmermann Elisabeth, *Die schlesische Kammer und die Reformation in Schlesien*, "Archiv für schlesische Kirchengeschichte", 14 (1956), pp. 141-152.

Zimmermann Wolfgang, *Rekatholisierung, Konfessionalisierung und Ratsregiment. Der Prozeß des politischen Wandels in der österreichischen Stadt Konstanz 1548-1637*, Sigmaringen 1994 (=Konstanzer Geschichte und Rechtsquellen, vol. 34).

Zlat Mieczysław, *Brzeg*, 2nd edition, revised and corrected (*Śląsk w zabytkach sztuki*, a series edited by Tadeusz Broniewski, Mieczysław Zlat).

Zonta Claudia A., *Schlesische Studenten an italienischen Universitäten in der Frühen Neuzeit*, Stuttgart 2000.

Żerelik Rościsław, *Wstęp*, [in:] *Nieznany rocznik świdnicki z pierwszej połowy XVI wieku*, ed. Rościsław Żerelik, Wrocław–Warszawa 1990, pp. 7-23.

Index

by Lucyna Harc

A

Aachen, Hans von, painter
workshop of 212, 234
absolutism 31, 45, 52, 54, 55, 70, 71, 72
acculturation 148, 152, 154, 164
Adam Wenceslaus, Duke of Cieszyn 105,
106
Africa 96
agriculture 94, 96, 100, 184
Albert, Paul, Bishop of Wrocław 119
Albert von Hohenzollern, Duke of Prussia
106
Altranstädt Convention 17, 136, 206
America 96
Anhalt 111
Anne of Austria, Queen of Poland, wife
of Sigismund III Vasa, King of Poland,
Grand Duke of Lithuania 14
Anne of Świdnica, Queen of Bohemia,
Empress
of the Holy Roman Emperor, wife
of Charles IV of Luxembourg, King of
Bohemia, Holy Roman Emperor 46
antiquity 157, 158
arsenic ore 93
art
Catholic 18, 208, 221, 223, 226
collections 211, 234
early modern 203, 205, 207, 218, 230
high-grade 211
Protestant 136, 138, 207
religious 203, 206, 207, 208, 210, 213,
218, 221, 222, 224
Silesian 203, 208, 211, 221, 230
artistic crafts 98
Asam, Cosmas Damian, painter and archi-
tect 221
atlas 195
Aubin, Herman 204
Auersperg, family 14, 40
Augsburg 92
Peace of 15

Austria 80, 81, 86, 87, 176, 219, 234
Austrian lands 13, 82, 184, 221
Austrians 149

B

Barbara Agnes, princess of Legnica-Brzeg,
wife of Hans Ulrich von Schaffgotsch 118,
129
barley 96
Baroque 18, 19, 177, 179, 187, 198, 199,
203, 205, 208, 216, 217, 225, 226, 230
Early 204, 208, 221
High 204, 208, 218
Silesian Mannerism 208, 230
Barthel, Gustav 204
Bartsch, Philipp Anton, engraver 216
Bavarian artists 221
Bavarians 149
beer 77, 92, 96, 192
Berger, John Christian, cartographer 199
Berger, Peter L. 152, 153
Berka, family 117
Berka, Zdislav von Duba, Bohemian
Hofmeister 109
Berlin 221, 235
Bernini, Gian Lorenzo
workshop of 210
Biała 154, 184
Jewish religious community of 184
Bielsko 113
Bierutów 39, 85
bilingualism 150, 156, 159, 163, 165
Bohemia 12, 22, 25, 27, 32, 36, 39, 41, 47,
49, 53, 68, 71, 78, 81, 86, 89, 94, 98,
107, 111, 113, 116, 119, 173, 175, 197,
208, 224, 227, 228, 234
Crown of 10, 21, 24, 28, 75, 80, 87, 101,
103, 108, 110, 125, 191, 226
Kingdom of 9, 11, 16, 22, 30, 33, 41, 69,
104, 111, 218
King of 11, 13, 14, 17, 26, 29, 38, 72,
103, 104, 227

- Bohemian 12, 16, 24, 27, 32, 38, 43, 63,
 103, 106, 108, 114, 116, 119, 123, 174
 Camera 23, 33, 46, 47, 70, 77, 79
 chancellor 23, 31, 32, 33, 52, 70, 71
 country 37, 55, 108
 court 23
 lords 26, 32, 36, 107, 114, 116, 120
 monarchy 11, 16, 23, 24, 27, 33, 37, 47,
 60, 68, 78, 82, 107, 120
 state 28, 81, 86
 Bohemian Revolt 121
 Bohemian-Sorbian border 116
 Böhme, Jakob 19, 161, 162
 Böhmisch Aicha 116
 Bolesławiec 94, 177
 book 80, 193
 borderland 90, 98, 100, 152, 167, 171,
 174, 175, 182, 185, 186, 191, 230
 German-speaking 177
 region of Kluczbork-Byczyna 183
 Silesian-Lusatian 173, 174
 Silesian-Moravian 173
 Swiss-Italian 221
 Borek Strzeliński 113
 Brandenburg 60, 104
 Brandl, Petr, painter 221
 Bratislava. *see* Pressburg
 Braudel, Fernand 148
 Braun, family 112
 Breslau. *see* Wrocław
 Bretschneider, Andreas 223, 235
 brewing 96
 bridge 91, 145
 Brokoff, Ferdinand Maximilian 210
 Bruntálský, Hynek the Elder von 117
 Bruntálský von Würben, family 117
 Brzeg 14, 60, 85, 87, 97, 98, 182, 187, 223
 castle church 178
 Duchy of 13, 17, 31, 39, 65, 172, 182,
 183, 187
 gymnasium of 180
 Jesuit church 222, 234
 Buchwald, Sigismund 158
 Budorgis. *see* Wrocław
 bulk cargo 90
 burghers 65, 67, 101, 123, 152, 153, 181,
 184, 201, 208, 213, 227, 228, 229
 Byczyna 156, 187
 school of 182
 Bytom 92, 147, 184, 186
 Free State of 184
- ## C
- cadasters 113
 Calvinist 221
 Camera 118
 Caricinius, Bernard (actually Feyge) 193
 Carlone, Carlo, painter and engraver 221
 Carpathian Mountains 176, 193
 Carpathians. *see* Carpathian Mountains
 Caspar of Kliczków, baron 115
 Catholics 12, 14, 16, 27, 43, 49, 56, 64,
 159, 179, 184, 197, 226, 228
 Celtis, Conrad 194
 centralization 9, 29, 38, 47, 48, 50, 54, 71,
 73, 85, 159, 162
 chancellery 23, 24, 31, 32, 33, 51, 62, 155
 of Bohemia 38
 Charles Ferdinand Vasa, Prince of Poland,
 Bishop of Wrocław and Płock 14, 85
 Charles I, Duke of Ziębice-Oleśnica 106
 Charles II, Duke of Ziębice-Oleśnica 16,
 107, 108, 119
 Charles IV of Luxembourg, King of Bohe-
 mia, Holy Roman Emperor 31, 46
 Charles of Austria (the Posthumous),
 Bishop of Wrocław 49
 Charles VI, King of Bohemia and Hungary,
 Holy Roman Emperor 17, 136, 224
 Charles XII, King of Sweden 17, 136
 Chojnik, castle 199
 Christian, Duke of Brieg 182
 Christianity 154, 203, 218, 230
 Church 106, 147, 151, 164, 170, 183, 186,
 197, 206, 207, 209, 213, 214, 216, 217,
 222, 230, 233
 of Grace 205, 206, 233
 of Peace 205, 230
 Cieszyn 40, 49, 67, 83, 85, 105, 108, 187
 Duchy of 14, 39, 43, 64, 168, 170, 172,
 173, 176, 229
 Evangelicals of 183

- Cistercian abbey (monastery) 18, 203, 208, 209, 219, 222, 230, 233
 city 17, 18, 30, 39, 42, 53, 55, 56, 65, 68, 78, 79, 82, 85, 87, 88, 91, 94, 96, 97, 98, 99, 106, 125, 127, 153, 160, 183, 189, 190, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 206, 208, 213, 222, 223, 226, 227, 229
 clergy 42, 67, 152, 158, 159, 173, 183, 228
   Polish Catholic 159
 climate 100
 cloth 81, 86, 95, 96
   industry 82
   ‘Silesian cloth’ 95
   ‘Wrocław cloth’ 95
 clothes 80, 92
 clothing. *see* clothes
 coins 76, 78, 82, 83, 84, 85
   circulation 83, 84
   copper 83, 84
   forgery 84
   gold ducat 83
   guilder 11, 83
   moneta Silesiae 84
   rate of mintage 83
   silver 83
   thaler 83
 Cologne 215, 217
 colonization 42, 100, 148, 151, 152, 163, 227
 Comenius, John Amos 156
 comes palatinus 18
 communication 36, 37, 52, 75, 90, 149, 155, 163, 164, 186
   infrastructure 89
   medium of 149, 156, 157, 160, 181
   network 87
   oral 149, 155, 157, 163
 companies 88
 confederation 16, 26, 27, 49, 120
 confession 12, 17, 18, 49, 182, 207, 211, 221
 Conrads, Norbert 157
 Constance of Austria, Queen of Poland, 2nd wife of Sigismund III Vasa, King of Poland, Grand Duke of Lithuania 14
 Constitutionis terrae 114
 conversion 12, 49, 106, 151, 152, 154, 159, 179, 227
 correspondence 88, 147
 Corvinus, Laurentius (actually Lorenz Raabe), geographer and poet 192
 cotton 94, 96
 Counter-Reformation 170, 183, 204
 court 12, 26, 29, 30, 31, 33, 54, 62, 66, 106, 107, 114, 116, 117, 124, 126, 147, 150, 151, 170, 182, 211, 213
 Cracow 79, 92, 97, 179
 Cranach, Lucas the Younger
   workshop of 210, 211, 233
 Crato, John von Crafftheim 18
 cult 213
   of Holy Trinity 224
   of Saint John of Nepomuk 224
   of Saint Joseph 224
 cultural landscape 125
 culture 18, 19, 43, 106, 145, 149, 150, 154, 156, 157, 158, 160, 162, 164, 165, 187, 204, 218, 226, 230
   European 157
   German 147, 148, 149, 151, 152, 154, 165, 186, 187
   intellectual 147
   Polish 147, 165, 178
   Silesian 17, 90, 157, 159, 163
   symbolic 145, 148
 Cunradi, Caspar, poet 161
 Cunrad, John Henry 200
 Cureus, Joachim, historian 18, 164, 169, 195, 197, 200
 customs 62, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 86, 87, 88, 98, 101, 192
 Czech 9, 24, 26, 43, 113, 147, 148, 150, 152, 154, 168, 170, 173, 174, 175, 184, 185, 221, 226
 Czech language 43, 146, 155, 174, 183, 184, 229
 Czepko, Daniel von Reigersfeld 19
 czud court 66
   assessor (land-court assessor) 66
- ## D
- defence system of Silesia 37

- Denmark 96
Dessau 223, 235
dialect 149, 155, 162, 163, 167, 168, 169,
171, 173, 187
archaic Polish 185
Silesian 150
sub-dialect 168
Dientzenhofer, Kilian Ignaz, architekt 221
Diet of Silesia 17, 35, 36, 39, 41, 44, 45,
46, 51, 55, 57, 60, 67, 68, 76, 77, 80, 84,
89, 120, 124
first curia of 36
second curia of 36, 42
third curia of 36, 42
Dietrichstein, Franz Seraph von, Prince of
Dietrichstein, Archbishop of Olomouc
42
disintegration 9, 10, 11, 13, 21, 85, 103,
111, 124, 167, 225, 229
district (weichbild) 43, 53, 64, 65, 66, 90,
94, 95, 122, 124, 216, 217
marching commissioner 53, 90
Dohna, family 112, 120
domestic production 86
Dorasil, Anton, sculptor 221
Dresden Accord 16, 71
Duba 108, 117
ducal 23, 33, 36, 39, 40, 42, 45, 50, 51,
53, 56, 57, 61, 62, 63, 66, 70, 84, 85, 87,
104, 105, 107, 111, 115, 226, 228
camera 62
chancellery 150
court 31, 62, 153
curia 42, 55, 56, 60, 112
dynasty 104
governor 62
jurisdiction 21, 31
right 62, 82, 103
tribunal 31
tribunal assembly 58
duchy 13, 14, 17, 38, 53, 61, 85, 91, 94,
105, 112, 113, 121, 172, 182, 189, 190,
194, 197, 222, 226, 227, 228, 230
hereditary 14, 36, 39, 41, 42, 46, 55, 56,
61, 67, 82, 114, 120, 121, 124, 125
royal 39, 116, 120, 190
vassal 39, 41, 44, 53, 61, 63, 64, 68, 120,
121
Dutch artists 221
duty 46, 56, 76, 86, 109
Dzierżoniów 95
Dziewulski, Władysław 99
Dziurla, Henryk 205
- ## E
- eagle
Upper Silesian 83
economic growth 92
economy 10, 75, 80, 82, 86, 90, 92, 96, 97,
148, 160, 184
European 92
Silesian 75, 91, 101
education 126, 127, 157, 159, 180, 181,
187, 191, 196, 197, 201, 224, 229
Catholic 18, 196
evangelical 181, 196
higher 127, 191
scholarship 197, 229
study 18, 191, 193, 195, 197
Elbe, river 90
Elisabeth Maria. *see* Elisabeth Marie,
Duchess of Oels, wife of Silvius I
Nimrod
Elisabeth Marie, Duchess of Oels, wife of
Silvius I Nimrod, Duke of Württemberg-
Oels 129
Elisia or Elysium. *see* Silesia
England 96
enlightened absolutist state 86
Enlightenment 181
Ephorinus, Anselmus 150
epidemics 148
Erasmus of Rotterdam 150
erosion of the soil 91
estate assembly 35, 37, 41, 50, 53, 57, 60,
64, 65, 67, 69, 111, 113
general 23, 34, 71
of Bohemia 35, 36, 41, 121
of district 64, 65, 66, 70
of the duchy 43, 53, 64, 70, 124
of the free state 65
Silesian 44, 57, 61

- estates 11, 15, 16, 24, 29, 30, 33, 37, 41,
 42, 44, 49, 52, 71, 72, 76, 77, 83, 90,
 108, 110, 119, 125, 226
 Bohemian 13, 16, 23, 25, 32, 38, 40, 41,
 47, 49, 60, 70, 72, 81, 108, 116, 119,
 225
 Crown 28
 Evangelical 65, 85
 of the duchy 63, 67
 Protestant 16
 Silesian 16, 25, 26, 28, 34, 35, 41, 48, 49,
 51, 54, 57, 59, 70, 72, 75, 77, 79, 81,
 83, 84, 109, 113, 121, 127, 231
 ethnic
 diversity 149, 175, 229
 divisions 155, 158
 group 145, 154, 161, 163, 176, 178, 187,
 203, 225, 229
 origin 151, 168, 170
 structure 145, 148
 ethnicity 145, 167, 169, 170, 171, 173,
 179, 183, 229
 ethno-linguistic 167, 168, 170, 171, 174,
 175, 185, 187
 diversity 169, 186
 structure 173, 176
 Eugene of Savoy, Prince 37
 Europe 10, 12, 95, 158, 169, 177, 193,
 209, 218, 230
 Central 9, 99
 Eastern 86, 95, 98
 Western 149
- F**
- Faber, Francis (actually Franz Köckritz),
 historian, poet 193, 196
 Ferdinand III, King of Bohemia and Hun-
 gary, Holy Roman Emperor 17, 37, 51,
 136
 Ferdinand II, King of Bohemia and Hun-
 gary, Holy Roman Emperor 13, 14, 16,
 110
 Ferdinand I, King of Bohemia and Hunga-
 ry, Holy Roman Emperor 11, 12, 15, 30,
 36, 47, 63, 69, 109, 110, 120, 124
 feudal
 lordship 45
 oath 109
 Fibiger, Michael Joseph, historian 175,
 176
 firearm 79
 fiscal
 burden 76
 policy 76, 80
 Flaschner, Esajas 219, 234
 flax 86, 95, 96, 101
 Flemings 149
 flood 91
 forest 94, 100, 101
 deforestation 91, 100, 101
 fortress 87, 89
 France 177
 Francis I, Holy Roman Emperor 40
 Francis Stephen of Lorraine, Duke of
 Cieszyn. *see* Francis I, Holy Roman
 Franck, Fabian 149, 162
 Frankfurt 194
 Frankfurt (Oder) 91, 193
 Franks 149
 Frederick II, Duke of Legnica-Brzeg-
 Wołów 26, 83, 106
 Frederick III, Duke of Legnica 106
 Frederick II, King of Prussia 13
 Frederick IV, Duke of Legnica 32
 Frederick V, Elector Palatine, King of Bo-
 hemia (Winter King) 16, 84
 free state 13, 39, 40, 53, 54, 61, 63, 69, 70,
 111, 112, 121, 122, 124, 190, 226, 228
 lesser 39, 40, 112
 Freiburger, Arnold, abbot of the monastery
 in Lubiąż 215
 French language 155, 181
 Frenzel, Salomon 158, 164, 193
 Frey, Dagobert 204, 208
 Friedland 116
 Friedstein 116
 Frisians 149
 Fritsch, Joseph 222, 234
 Frydek 113
 Frysztat 113
 Fugger, family 93
 furrier 80, 98

G

Gabriel Bethlen, Duke of Opole, King of Hungary 14
 Gdadius, Adam 171
 Gdańsk 221
 general collector (Prinzipal-Steuer-Einnehmer) 59
 general convention (Allgemeine Zusammenkunft) 54, 58
 geographical and historical description 183
 geographical description 147, 189, 201, 229
 geography 190, 192, 194, 200
 geology 200
 George II, Duke of Brzeg 105, 107
 George Rudolf, Duke of Legnica and Wołów 106
 George William, Duke of Legnica and Brzeg 50, 182
 Germanic tribes 195
 germanization 183, 187
 German language 145, 146, 149, 150, 152, 155, 156, 159, 167, 171, 177, 180, 181, 183, 187, 229
 German law 152
 German market 83, 95
 Germans 147, 149, 150, 151, 154, 161, 184
 Germany 96, 98, 161, 163, 178
 Gerstmann, Martin, Bishop of Wrocław 119
 Gierowski, Józef, historian 80
 glass 94, 100, 203
   Bohemian crystal 94
   glassmaking artisanship 94, 100
   glassware 208
   manufacture of 100
   smelting 100
 Gleser, Edmund 204
 Glogau. *see* Głogów
 Głogów 14, 85, 87, 89, 94, 98, 137, 153, 195
   Duchy of 39, 40, 63, 65, 67, 115, 120, 124, 195, 199
   Jewish religious community of 184
 Głubczyce 153, 172, 178, 216

Głucholazy 92, 158
 gold 79, 92, 192
 goldsmithery 134, 136, 138, 208
 governor 12, 16, 17, 26, 27, 30, 40, 44, 46, 47, 49, 54, 55, 57, 67, 70, 71, 77, 105, 109, 114, 115, 119, 124
   office of 49, 50, 52, 55, 63, 64, 113, 116, 117, 120
   of hereditary duchy 114, 120
   of royal duchy 116
   of the castle city 113
   of the duchy 62, 63, 64, 69, 116
   votum conclusivum of 50, 67
 governorship 49
 Góra 94
 Grafschaft Glatz. *see* County of Kłodzko
 grain 77, 79, 86, 87, 97
   production 92
 Greater Poland 95, 175, 186
 Greek 180, 181
 Griesebach, August 204
 Grodecky, John von Brod, Bishop of Olomouc 117
 Grodków 46, 199
   districts of 65
 Groningen 10
 Gross, Henning 223, 235
 Gryf, castle
   map of 199
 Gryfów Śląski 94, 216
 Gryphius, Andreas 19, 134
 Gueintz, Christian 159
 Guidi, Domenico 210
 guild 95, 96, 127, 208, 218
 gunpowder 79
 Günther, John Christian, poet 179
 Gutthäter-Dobrcki, Matthias 156, 159

H

Habsburg 9, 13, 14, 17, 23, 27, 34, 37, 38, 44, 45, 48, 60, 64, 71, 77, 80, 82, 90, 106, 116, 129, 130, 153, 176, 200, 205, 207, 218, 223, 225, 226
 country 37, 72, 83
 dynasty 12, 13, 56, 82, 159, 163, 218
 era 167, 189, 190, 229, 230

- family 26
 House of 106, 170, 197, 228
 monarchy 13, 103
 reign of 155, 186
 rule of 9, 12, 16, 39, 51, 76, 170, 191,
 200, 201, 227, 231
 territories 24, 37, 47
 Hamburg 10, 90, 92
 Hammacher, Theodor, painter 214
 Handke, Johann Christoph, painter 221
 Hanke, Martin, historian 198, 200
 Hanniwaladt, Adam von 211, 233
 Haugwitz, Hanusz von 117
 Haugwitz, Joachim von 117
 Haugwitz von Biskupitz, family 117
 Hebrew 180
 Hedwig of Andechs, Silesian duchesse,
 saint 213, 214, 215, 216, 217, 234
 Heermann, John 161, 162
 Heidelberg Catechism 161
 Heilbronn, union of 60
 Helleweg, Wilhelm 219, 234
 Helwig, Martin, cartographer and teacher
 195, 196, 197, 200
 Henckel von Donnersmarck, counts of
 147, 184
 Henel, Nicolaus von Hennenfeld, historian
 18, 176, 194, 198, 200
 Henryków 203, 208, 216, 230
 Henry XI, Duke of Legnica 32, 106
 Herberstein, Bernhard von 137
 Herberstein, Johann Friedrich von 140,
 141
 Hermann, Leonard David, cartographer
 199
 Hess, John, historian 194
 Hiernle, Karl Joseph, sculptor 221
 Higher Commissioner 53
 Higher Master of Mining 78
 Higher Office of War (Oberkriegs Commis-
 sariat) 48, 52, 89
 Higher Salt Officer 78
 Hildebrandt, Johann Lucas von, architect
 221
 Hindenberg, Andrew, cartographer 199
 Hirschberg. *see* Jelenia Góra
 historiography 18, 78, 189, 190, 194
 local 171, 190
 Silesian 169, 173
 history 9, 10, 17, 19, 21, 39, 103, 154, 156,
 161, 167, 186, 189, 192, 193, 194, 197,
 198, 199, 225, 229
 Duchy of Świdnica-Jawor 199
 of Legnica 199
 of Lower Silesian duchies 198
 of Silesia 9, 10, 11, 15, 17, 194, 195, 196,
 198, 199
 of Upper Silesian duchies 198
 of Wrocław 196
 Oleśnica and the Duchy of Oleśnica 199
 Hoffmann, Christian von Hoffmannswal-
 dau 19
 Hohberg, Heinrich von 118
 Hohenzollern 39, 90, 104, 111
 country 221
 dynasty 222
 of Brandenburg 14, 26
 Hohenzollern, George, Margrave of
 Brandenburg-Ansbach, Duke of Krnov
 104
 Holy Roman Empire 103, 155, 157, 177,
 218
 homage 29, 41, 45, 46, 103, 104, 105
 homeland 18, 154, 158, 161, 164, 165,
 175, 177, 189, 190, 192, 193, 197, 200,
 217, 229
 homogenization 164
 humanism 17, 18, 127, 133, 145, 157, 190,
 197, 198, 200, 229
 Italian 18, 191
 late 18, 177
 Silesian civic 197
 Hungary 11, 80, 81, 95, 96
 Kingdom of 11, 13, 23
 Hussitism 22
- ## I
- identity 22, 121, 122, 124, 127, 149, 152,
 154, 155, 167, 189, 191, 195, 201, 203,
 204, 208, 209, 222, 225, 229, 230
 artistic 10, 203, 205, 218, 224
 regional 9, 14, 125, 127, 150, 169, 189,

190, 196, 228
 Silesian 149, 152, 169, 190, 201, 226,
 228, 229, 230
 Illburg, Wilhelm von 116
 imperial
   diplomatic efforts 86
   emblem 82
   mine 80
 industry 79, 82, 86, 94, 95, 97, 98
 inkolat 64, 122
 integration 10, 12, 21, 22, 58, 68, 75, 78,
   82, 84, 86, 87, 88, 90, 101, 103, 108,
   111, 113, 117, 119, 120, 123, 124, 148,
   149, 150, 151, 152, 157, 161, 162, 164,
   165, 167, 183, 198, 225, 229
 intellectual elite 18, 155, 156, 158, 190,
   197, 211
 inter-regional cooperation 96
 iron 92, 93, 94
 ironworks 94
 Italian artists 221
 Italy 153, 157, 176, 195, 212
 ius soli 145, 146, 164

J

Jagiellonian dynasty 11, 108
 Jagiellons 25
 James Louis Sobieski, Prince of Oława,
   Prince of Poland 14
 Jan Długosz, chronicler 150
 Jansonius, Justus 223, 235
 Jauer. *see* Jawor
 Jawor 94, 137, 138, 153, 199
 Jelenia Góra 94, 192, 206, 233
   district of 94
   Holy Cross Parish Church (former Lu-
   theran Church of Grace) 206, 233
 Jerin, Andreas, Bishop of Wrocław 119,
   214
 Jews 80, 148, 153, 154, 184
   intolerance of 153
   persecution of 185
   Polish 154
 Joachim Frederick, Duke of Legnica and
   Brzeg 105, 118, 119
 John Christian, Duke of Brzeg 106
 John George of Hohenzollern, Duke of
   Krnov 106
 John III of Pernstein 107
 John III Sobieski, King of Poland, Grand
   Duke of Lithuania 14
 John II the Good, Duke of Opole 43
 John of Capistrano, Franciscan preacher,
   Saint 153
 John of Luxembourg, King of Bohemia
   109
 John Zápolya, King of Hungary 11
 Joseph I, King of Bohemia and Hungary,
   Holy Roman Emperor 17
 judge
   land 66
   land-court 66
 judicature 31

K

Kager, Johann Matthias, painter 213, 215,
   234
 Kalinowski, Konstanty 205, 218
 Kamienna Góra 94, 95
 Karl I, Prince of Liechtenstein, Duke of
   Opava and Krnov 44, 105
 Karl VI. *see* Charles VI, King of Bohemia
   and Hungary, Holy Roman Emperor
 Karl XII. *see* Charles XII, King of Sweden
 Katechismus Lignicensis 161
 Katharina, Duchesse of Ziębice-Oleśnica,
   wife of Charles II, Duke of Ziębice-
   Oleśnica 108
 Kąty Wrocławskie 175, 176
 Kern, Arthur 80
 Kęłowski, Janusz Stanisław 205
 King John's Document 109, 110, 120
 Kitlitz, family 115
 Kliczków 115
 Kluczbork 171, 179, 182, 183, 187
 Kłodzko 153
   County of 130, 137, 140, 142, 143, 173,
   185
 Knechtel, Jeremias Joseph, engraver 216
 knightly law 122
 Kochanowski, Jan, poet 178
 Köler, Christopher 19

- Kolowrat, family 117
 Koneczny, Felix 154
 Kowary 94, 97, 98, 217
 Kożuchów 94, 113
 Kraków 193
 Kraków Academy 192
 Krautwald, Valentine 160
 Krnov 104, 106, 172
   Duchy of 14, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 113, 121
 Krosno 82, 91
   Duchy of 14, 90, 104
 Królewiec 221
 Krzeszów 18, 203, 208, 219, 230, 234
 Kühn, Frederick, cartographer 199
 Kuna of Kunstadt, family 109
 Kurzbach, family 112
 Kurzbach, Sigmund, free-state Lord of Milicz-Żmigród 116
 Kurzbach, Wilhelm von 118
 Kutná Hora 79
- L**
- Ladislaus II Jagiellon, King of Bohemia and Hungary 11, 36
   privilege of 26, 27, 49, 58, 71, 76, 109
 Ladislaus the Posthumous, King of Bohemia, Hungary and Croatia, land 153
 land 11, 13, 14, 17, 19, 22, 24, 25, 28, 42, 43, 44, 46, 53, 54, 66, 79, 80, 81, 87, 90, 95, 97, 99, 100, 101, 103, 104, 108, 110, 116, 117, 122, 125, 127, 132, 143, 151, 164, 173, 182, 187, 189, 191, 197, 199, 226
   college 70
   plenipotentiary 66
   treasury 66
 landed estates 65, 66, 199, 228
 landed property 40, 43, 45, 55, 88, 93, 111, 113, 123, 125
 Landes Diarium 59
 landowners 94
 landscape 18, 19, 39, 53, 97, 101, 125, 177
 Latin 19, 145, 146, 155, 156, 157, 158, 161, 164, 167, 179, 194, 196, 198, 229
 Lauro, Jacopo, engraver 215
 leather 77, 86, 92, 98
 Legnica 14, 18, 60, 82, 84, 85, 138, 153, 180, 187, 199, 223
   Academy of Knights (Ritter-Akademie) 181
   Duchy of 13, 17, 31, 39, 64, 65, 199
   Evangelical ducal-municipal gymnasium 180
 Legnica-Brzeg, Duchy of 50, 82, 85, 109
 Legnica-Brzeg-Wołów, Duchy of 106, 129, 199
 Leipzig 79, 98, 196, 221, 223, 235
 Leopold I, King of Bohemia and Hungary, Holy Roman Emperor 14, 17, 31, 69, 137, 138, 218, 219, 220, 222, 234
 Lesser Poland 97, 175
 Leśnica 40, 113
 Letter of Majesty 16, 105, 223
 Lichtstern, Frederick. *see* Frederick Lucae
 Liechtenstein, family 14, 40
 Liegnitz. *see* Legnica
 Liegnitz-Wohlau-Brieg. *see* Legnica-Brzeg-Wołów, Duchy of
 linen 80, 94, 95, 101
   fabric 95
 Liška, Johann Christoph, painter 216, 221
 literary work 159, 160, 164, 167, 183, 190
 literature 10, 18, 19, 66, 113, 132, 133, 162, 168, 170, 173, 174, 177, 180, 185, 198, 199, 225, 229
   ancient 191, 195
   Baroque 19, 177, 179, 187, 198, 199
   German-speaking 149, 175, 177, 182, 187
   humanist Latin 177
   local 179, 209
   Polish 178
   Protestant 182
 Lithuania 14
 Lobkowitz, family 14, 40, 117
 Lobkowitz, Ursula von, wife of Georg von Proskau 116
 locality 199, 201
 Logau, family 115, 116
 Logau, Kaspar von, Bishop of Wrocław

119
 Logau, Matthias von 118
 Lohenstein, Daniel Caspar von 19, 209
 lord 13, 14, 43, 51, 104, 107, 109, 110,
 113, 114, 116, 123, 127
   Bohemian 26, 32, 36, 103, 107, 113, 114,
   116, 117, 120
   Moravian 103, 107, 108, 110, 113, 114,
   120
 Louis II Jagiellon, King of Bohemia and
   Hungary 11
 Lubiąż 18, 203, 208, 209, 230, 233
 Lubliniec 172
 Lucae, Frederick, historian 18, 123, 172,
   174, 175, 198
 Lusatia 32, 38, 78, 81, 94, 95
   Lower 11, 13, 22, 81
   Margraviate of 38
   Upper 11, 13, 22, 81
 Lutheranism 16, 17, 183, 205
 Luther, Martin 207, 211, 233
 Luxembourg 72, 177
 Lwówek Śląski 94, 96

M

madder 80, 96
 Magdeburg 30, 90
   city court of 30
 Maltzan, family 112
 Małowist, Marian 92
 manufacture 95, 100, 227
 map 178, 189, 190, 195, 199, 200, 201
   general of Lower Silesia 199
   of County of Kłodzko 199
   of Silesia 195, 196, 197, 198, 208, 229
 Maria Theresa, Queen of Bohemia and
   Hungary, Holy Roman Empress 17
 Marino, Giambattista 19
 Matthias, Archduke of Austria, King of
   Bohemia and Hungary, Holy Roman
   Emperor 16, 26, 27, 105
 Matthias Corvinus, King of Bohemia and
   Hungary 40, 76
 Mawer, Thomas 158
 Maximilian II, King of Bohemia and Hun-
   gary, Holy Roman Emperor 15, 150

Mecklenburg 111
 Mediterranean 218, 230
 Meissen 95
 Melanchthon, Philipp 157, 211, 233
 Melchior of Sława, baron 115
 Menzel, Christian 136
 mercantilism 85, 101
 mercantilist policy 86, 93
 merchants 78, 80, 81, 86, 87, 88, 91, 95,
   98, 127, 153, 156, 177, 181
 metal 92, 94, 97
   craft 94
   non-ferrous 92, 93
   production 97
   smelting 100
 metallurgy 92, 93, 94, 97, 100
 Middle East 96
 Międzybórz 113
 Milicz 154
   Free State of 40, 112, 172
 Milicz-Żmigród 116
 mills 91
 mining 62, 78, 92, 93, 94, 100
 Mirsk 150
 modernization 162, 163
 Moibanus, Ambrosius 161
 Molenda, Danuta 79
 monetary
   anarchy 84
   practice 83
   system 83
 Moravia 11, 13, 22, 38, 39, 41, 43, 68, 71,
   81, 95, 96, 107, 113, 114, 116, 117, 123,
   173, 175, 228
   Margraviate of 38
 Moravian 174, 175
   Slavic 173
 Moravian Gate 173, 174
 Moravian law 43
 Morelowski, Marian 204
 Muck, Johann 223, 235
 multi-ethnicity 147, 148, 155
 Munich 215, 217
 Münster, Sebastian, cartographer 195

N

- Namysłów 87, 89, 98, 170
 Naso, Ephraim Ignatius 198, 199
 nation 145, 146, 147, 150, 157, 158, 161, 165
     German 150, 151, 157, 161
     Silesian 145, 150, 229
     Slavonic 150
 natural resources 92, 192, 193
 navigation 90, 91
 Netherlands 96, 177, 212
 newspapers 88
 Nigrinus, Jonah, cartographer 199
 Nitsch, Paul, goldsmith 214
 nobility 42, 43, 45, 53, 63, 68, 103, 108, 110, 127, 150, 151, 152, 156, 182, 201, 228, 229
     Bohemian 30, 63, 108, 116, 117
     higher 43, 44, 64, 103, 111, 113, 127, 160
     Moravian 117
     ordinary 43, 123
     Polish 123, 186
     Silesian 68, 103, 113, 117, 119, 176
     titular 43, 115
 Nuremberg 79, 214
 Nysa 46, 65, 66, 153, 154, 187, 193, 195, 219, 223, 234
     Jesuit college 180
     land of 65
     mints in 83
     scenic plan of 199
 Nysa-Otmuchów, Duchy of 46
- O**
- Odra, river 89, 90, 91, 147, 158, 167, 172, 174, 175, 185, 186, 190, 193, 195
     left bank of 147, 171, 175
     right bank of 99, 171
 Oels. *see* Oleśnica
 office of royal tax governor. *see* victum
 Olbrachcice 113
 Olesno 172
 Oleśnica 14, 16, 17, 39, 49, 56, 84, 85, 107, 119, 153, 172, 183, 199, 223
     Duchy of 39, 85, 129, 183, 186, 199
     gymnasium 180, 181
     Jewish religious community of 153
     Oliass, Günther 204
     Olomouc 42, 117
     Oława 14, 83, 84, 175, 176, 223
     Opava 42, 43, 87
         Duchy of 39, 105, 113
         lands of 93
         scenic plan of 199
     Opava-Krnov, Duchy of 173
     Opitz, Martin, poet 19, 134, 149, 155, 160, 161, 162, 164, 177, 180, 209
     Opole 43, 85, 150, 181, 184, 186
         Duchy of 13, 14, 43, 84, 113, 172
         Jesuit gymnasium 181
     Opole-Racibórz, Duchy of 14, 39, 40, 65, 115, 119, 121, 168, 173
     Oppersdorf, family 117
     Oppersdorf, George von, baron 116, 119
     Oppersdorf, Hans von 116
     Oppersdorf, Johann von 116
     Order of the Golden Fleece 107
     ore resources 92
     ores of bog iron 93, 101
     Orzechowski, Kazimierz 75
     Ostrava 168, 173
     Otmuchów
         districts of 65
     Overadt, Peter, engraver 215
- P**
- Pachaly, Frederick 152
 painting 209, 211, 219, 220, 224, 233, 234
 Palatinate 111
 paper 30, 34, 77, 95, 145, 169, 170, 178, 185
 Paprocki, Bartholomew of Paprocka Wola 117
 Pareus, David 161
 patricians 152, 196, 208, 221
 patriotism 145, 149, 158, 164, 189
 Pavlovský, Stanislaus II. von Pavlovitz, Bishop of Olomouc 42, 117
 Peace 54
     of Augsburg 15
     of Olomouc 11
     of Prague 16
     of Westphalia 17, 137, 205, 225

- peasantry 152, 227
 Pelargus, Christoph 158
 Pernstein, family 32, 108
 Perstein, Vratislav 32
 Petrarch 19
 Piast 14, 39, 50, 65, 104, 109, 182, 189, 191, 198, 199, 201, 222, 230
     dynasty 13, 31, 108, 129, 182, 189, 221, 223
     princes 151
 Piasten. *see* Piast
 Piccolomini, Enea Silvio Bartolomeo, later Pope Pius II 171, 194
 Pinder, Wilhelm 204
 Piotrowice 40, 113
 Poděbrady 222
     family 14, 39, 85, 104, 109
     line 49
     of Ziębice-Oleśnica 108, 109
 poeta coronatus 18
 poeta laureatus 134, 157, 200
 poetry 19, 162, 177, 178, 180, 189, 193, 198, 201, 208, 209, 229
     German 155, 161, 198
     Second Silesian School of 19
     Silesian school of 198
 Poland 79, 93, 95, 96, 98, 149, 150, 153, 156, 159, 162, 163, 174, 182, 186, 195, 227
 Pole 147, 150, 151, 154, 171, 174, 179, 184
 Polish language 150, 155, 156, 159, 162, 163, 167, 170, 171, 175, 179, 181, 183, 229
 Polish law 43, 66
 Polish-Lithuanian
     Commonwealth 14, 89, 95, 97, 98, 146, 181, 182
     Kingdom 14
 political dualism 45
 Pollio, Lucas 161
 Pol, Nicholas 18, 196
 Pomponius Mela, geographer 194
 Popel, Christoph von Lobkowitz 119
 Popel von Lobkowitz, family 117
 population of Silesia 99, 123, 148
 postal connections 88
 post riders 88
 potash (potassium carbonate) 100, 101
 Potsdam 221
 potter's clay 86
 Poznań 80
 Prag. *see* Prague
 Pragmatic Sanction 17, 224
 Prague 12, 33, 35, 41, 47, 71, 130, 191, 211
     Appeals Chamber 23, 29, 30, 31, 38, 55, 70, 124
     Defenestration of 16
     St Vitus Cathedral 107
 Pressburg 47
 print house 153, 183
     Evangelical 170
 producers 86, 87
 Promnitz, family 112, 115, 116
 Promnitz, Seyfried von 118, 119
 Proskau, Georg von 116
 Protestant 12, 15, 49, 60, 136, 138, 155, 159, 179, 197, 205, 228
     church 15, 126
     Polish 159
     Reformed 159
 Protestantism 15, 18, 49, 126, 137, 183, 207, 228
 Prudnik 184
 Pruskovsky, family 116
 Pruskovsky, Hans Christof von, auf Proskau 116
 Prussia 86
 Pszczyna 199
     Free State of 40, 112, 172
 Ptolemy, Claudius, geographer 158, 192
 public convention (Conventus publicus) 59, 61
- ## R
- Racibórz 85, 147, 173, 184, 186
     Duchy of 13, 14, 43, 172
 Rajska, Margaret Benedetta 214
 Rätel, Henry, historian 195
 Rauchmiller, Matthias 209
 rearing of sheep 97

- re-Catholicization 19, 42, 43, 183, 228
 Rechenberg, family 115, 120
 Redern, Friedrich von 116, 118
 Reformation 15, 150, 155, 159, 160, 196, 210
 regent 62
 region 9, 15, 21, 22, 27, 31, 32, 34, 37, 38, 40, 44, 48, 49, 53, 54, 57, 64, 68, 69, 72, 75, 93, 103, 110, 111, 113, 114, 119, 121, 123, 125, 127, 142, 145, 152, 154, 155, 162, 167, 169, 172, 183, 187, 189, 190, 193, 200, 201, 204, 205, 207, 213, 224
     linguistic 146, 155
     mountainous 91, 100, 101
 regionalism 9, 21, 22, 23, 57, 63, 103, 106, 110, 111, 114, 177, 226, 227, 231
 regionalization 48, 72, 229
 Reich 13, 17, 23, 24, 37, 83, 84, 111, 116, 123, 134, 173, 228
 Reichenberg 116
 Reiner, Wenzel Lorenz, painter 221
 religion 16, 106, 137, 151, 157, 170, 205, 228, 231
 religious divisions 165
 religious propaganda 224
 Renaissance 18, 151, 167, 171, 193, 196, 198, 203, 229
     Early-Renaissance style 218
 Renewed Land Ordinance 110
 re-Polonization 149
 Reusnerus, Nicolaus 158
 Ribisch, Heinrich 157
 Riedemann, Peter 161, 162
 Romance languages 179
 Rome 157, 161, 215, 217, 222, 234
 Rosa, Bernhard, abbot of the Cistercian monastery in Krzeszów 215
 Rosenberg 109
     House of 36
     lords of 109
 Roter, Jeremiah 155, 159, 164
 Rothensierben 113
 royal
     administration 34, 47, 52, 56, 231
     authority 25, 27, 28, 29, 31, 36, 40, 44, 45, 46, 49, 50, 51, 52, 55, 56, 58, 68, 71, 72, 79, 82, 226
 Camera 33, 34, 46, 70, 71, 77, 117
 chamber 115
 council 23
 court 115, 117, 119
 courts 184
 finance 33, 46, 47, 71
 mint 85
 mintage monopoly 85
 office 12, 26, 28, 29, 32, 55, 69, 114, 120, 226
 power 15, 27, 31, 45, 48, 60, 61, 106, 107, 112, 114, 118, 121, 124
 treasury 79
 Rożdżeński, Valentine 160
 Rudolf II, King of Bohemia and Hungary, Holy Roman Emperor 12, 15, 16, 46, 106, 107, 116, 211, 212, 218, 223, 234
 Rzeczpospolita. *see* Polish-Lithuanian: Commonwealth

S
 Sadeler, Raphael I, engraver 213, 215, 234
 safety on the public roads 88
 salt 62, 78, 90
 saltworks 78
 Sandart, Johann Jacob von 215
 sandstone 203
 Sauer, Stanislaus, canon of Wrocław 150
 Saxon artists 221
 Saxon law 43
 Saxons 149, 224
 Saxony 60, 86, 95, 104
 Scandinavia 208
 Schaffgotsch
     family 118, 129
     House of 112, 199
 Schaffgotsch, Hans Ulrich von 118, 129
 Schaffgotsch, Hans von 118
 Scharffenberg, Caspar, engraver 214
 Scharffenberg, John, engraver 214
 Scheffler, Felix Anton 221
 Scheffler, John 19, 178, 179
 Scherffer, Wenzel von Scherffenstein, poet 178

- Schickfus, Jacob, historian 113, 175, 195
 Schlesien. *see* Silesian
 Schönaich, family 112, 120
 school 15, 147, 157, 180, 181, 182, 189, 191, 197, 198
   Catholic gymnasium 180
   gymnasium 180, 181, 196, 197, 201, 229
   humanistic gymnasium 157, 196
   Jesuit college 180, 181
   local 181, 189, 193, 197, 229
   parish 196
   Protestant gymnasium 134, 180, 196
 Schummel, John Gottlieb 156
 Schweidnitz. *see* Świdnica
 Schwenckfeld, Caspar von, theologian 155, 160, 164
 Schwenckfeldian spiritualism 118
 Schwenckfeld, Caspar, geologist and natural scientist 200
 science 164, 191
   botanical 18
   medical 18
   natural 200
 sculpture 208, 209, 210, 212, 224, 230, 233
 Scultetus, Abraham 158
 Scultetus, Jonah, cartographer 198, 199
 settlement 54, 75, 93, 95, 99, 100, 101
 Siedlisko-Bytom 113
   Free State 40, 112
 Sigismund III Vasa, King of Poland, Grand Duke of Lithuania 14
 Sigismund I the Old, King of Poland, Grand Duke of Lithuania 106
 Silesia
   Cieszyn 199
   left-bank 175, 229
   Lower 42, 43, 44, 84, 94, 99, 160, 165, 171, 172, 187
   right-bank 147, 174, 184, 229
   Upper 40, 42, 77, 79, 98, 99, 112, 147, 149, 160, 163, 171, 172, 183
 Silesian
   Evangelists 19
   German-speaking 149, 154, 156, 170, 178, 182, 186, 187
   Lutheran 17, 107, 206, 207, 210
   Polish-speaking 172, 175, 182, 229
   Slavic-speaking 170, 183, 186
 Silesian lowlands 171
 silk 79
 silver 79, 83, 92, 218
 Silvius Friedrich. *see* Silvius I Nimrod, Duke of Württemberg-Oels
 Silvius I Nimrod, Duke of Württemberg-Oels 129, 183
 Sinapius, Daniel, cartographer 199
 Sinapius, Johannes. *see* Sinapius, John
 Sinapius, John 130, 183, 199
 Skoczów 113
 Slavic 170, 171, 173, 187
   population 174
   tribes 173
 Slavonic (Slavic) languages 150, 168, 171, 181
 Slavs 174, 195
 Smalcald war 30
 social
   group 9, 10, 26, 35, 56, 70, 103, 109, 113, 114, 117, 123, 127, 189, 225
   layer 107, 114, 123
 soil 91, 96, 100, 192, 193, 229
 Sommersberg, Frederick Wilhelm von, historian and poet 199
 Sophie Elisabeth of Anhalt-Dessa, Duchess of Liegnitz, wife of George Rudolf, Duke of Legnica and Wołów 223, 235
 Sorbian tribes 173
 Spree, river 90
 standardization of weights and measures 86
 starvation 87
 steel 93, 94, 98
 Stein, Bartholomew 147, 154, 164, 193, 194
 Strachowsky, Florian Bartholomaeus Comaeus, engraver 216, 221
 Strachowsky, Johann Benjamin, engraver 216, 221
 Strobel, Bartholomaeus the Younger 209
 Strumieński, Olbrycht 159
 Strzegom 96, 179

- sub-Sudetes (Podsudecie) 99, 179
 Sudeten-Carpathian zone 92
 Sudeten Foothills (Pogórze Sudeckie) 94
 Sudeten Foreland (Przedgórze Sudeckie) 99, 171
 Sudetes 83, 93, 100, 171, 173, 193
 Sułów 113
 Superior Office (Oberamt) 12, 30, 31, 46, 50, 51, 52, 55, 61, 70, 89, 90, 91, 227
 Supra-Office (Oberamtsregierung) 52
 Supreme Ducal Tribunal (Ober- und Fürstenrecht) 30, 31, 50, 54, 61, 70, 112, 120
 Swabians 149
 Sweden 60, 96
 Swedes 37
 Syców
   Free State of 40, 112, 172
 Szprotawa 198
- Ś**
 Ścinawa 94
 Środa Śląska 192, 216
 Świdnica 84, 96, 97, 98, 115, 121, 136, 137, 138, 153, 193, 199, 200, 206, 233
   Evangelical grammar school 181
   Lutheran Holy Trinity Church of Peace 206, 233
   scenic plan of 199
 Świdnica-Jawor, Duchy of 14, 31, 39, 40, 41, 44, 46, 59, 65, 69, 115, 124, 125, 199
 Świebodzin 113
   scenic plan of 199
- T**
 Tacitus, Publius (or Gaius) Cornelius, historian 193
 Tarnowskie Góry 92, 93
 tax 27, 37, 41, 42, 46, 55, 72, 75, 89, 97, 99, 123, 154
   collector (Steuer-Einnehmer) 66, 76, 77
   estimated 48, 57, 58, 76
   General Tax Office 48, 52, 54, 58, 59, 71, 89
   indirect 77
   on barrel of beer (Biergeld) 77
   on consumption 77
   on milling 77
   ordinary Turkish aid 76
   to settle debts (Schuldenlasthilfe) 77
   universal excise 77
 Tempesta, Antonio, painter and engraver 215
 textile 81, 92, 94, 96
   dyeing house 95
   fulleries 95
   linen weaving 94, 95, 100, 101
   wool weaving 94
 Thebesius, George, historian 199
 theology 159
 Thirty Years' War 10, 12, 14, 17, 18, 19, 21, 23, 26, 27, 28, 32, 33, 34, 37, 40, 44, 45, 46, 47, 51, 56, 57, 60, 61, 63, 68, 72, 77, 84, 87, 89, 93, 99, 100, 103, 105, 106, 107, 112, 113, 115, 117, 120, 125, 148, 174, 176, 180, 183, 184, 189, 191, 198, 224, 225, 226, 228, 230, 231
 Thomschansky, Johann Georg, painter 220, 234
 Thuringians 149
 town 95, 97, 100, 123, 147, 153, 154, 157, 158, 160, 180
 trade 77, 79, 80, 81, 88, 90, 96, 98, 101, 147, 153, 184
   barriers 86
   border 98
   external 78
   international 79, 97
   long distance 98
   of oxen 97
   route 79, 90
   transit 78, 86, 92
 transport 79, 87, 88, 89, 90, 91, 92
   channel 90, 91
   river 88, 89, 90, 91, 92
   road 81, 88, 89, 90
   wheel 90
 Transylvania 11, 84
 Trozendorf, Valentin (actually Valentin Friedland) 157

Trzebnica 214, 217
 Chapel of Saint Hedwig 214, 215
 Cistercian nuns abbey (monastery) 170, 203, 208, 215
 Tscherning, Andreas 19
 Turkey 11
 Turkish threat 14, 76
 Turzo (or Thurzó), family 92, 112

U

University 213
 of Bologna 18
 of Helmstedt 193
 of Padua 18, 192
 of Venice 18
 uprising of Bohemian estates
 first 30, 41
 of 1618-1620 38, 81, 106
 Uraz 40, 113
 urbanisation 227
 Urbansky, Johann Georg, sculptor 221
 Ursinus, Zacharias 161, 162
 Utraquist 107

V

Vachenius, Petrus 158
 Vasa, House of 14
 Velius, Caspar Ursinus, poet and historiographer 157, 158, 200
 Viadrus. *see* Odra, river
 Vice Chancellery
 Silesian-Lusatian 32
 victim 47, 77
 Vienna 12, 33, 37, 47, 88, 191, 218
 central bank (Bancalität) 48
 chancellery 33
 court Camera of 24, 33, 47, 49, 77
 court council of war 24, 37, 38, 70
 secret council 24
 Viennese artists 221
 village 94, 99, 100, 127, 147, 176
 Vlach 176
 Vries, Adriaen de, sculptor 209, 210, 233
 Vulturinus, Pancratius (actually Geier or Geyer), poet 164, 192, 194

W

Wachenius, Peter 160
 Wachsmuth, Wilhelm 151
 Wacker, Johann von Wackenfels 211
 Wallachia 176
 Wallenstein, Albrecht Wenzel Eusebius von 14, 37, 85
 Walloons 149
 Walther, Jacob, painter 211
 warm healing springs 192
 Wasserpolacken 171, 172
 wastelands 100
 Weber, Max 127, 146
 Wegner, Hans 204
 Weihner, Bartholomew, cartographer 196
 Weinhold, Karl 148, 150, 151
 Weisse, Michael 161
 Weißen Berg. *see* White Mountain
 Weissfeldt, Thomas, sculptor 208
 Wenceslaus III Adam, Duke of Cieszyn 106
 Wenceslaus, saint 105, 106
 Crown of 34
 Wendt, Heinrich 80
 Westfälischen Frieden. *see* Peace: of Westphalia
 Wettin, House of 111
 of the Saxon 14, 81
 White Mountain 68, 130
 battle of 16, 32, 34, 225
 William of Rosenberg 109
 Willmann, Michael Leopold, painter 208, 209, 215, 230, 233
 workshop of 215
 Wittenberg 197
 Wołczyn 182
 Wołów 85, 106
 Duchy of 13, 31, 39, 65, 199
 wood 91, 147
 wool 79, 80, 81, 86, 95, 97
 Wrabec, Jan 205
 Wrocław 10, 17, 41, 52, 55, 60, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 106, 109, 115, 119, 125, 147, 150, 153, 154, 156, 157, 161, 172, 175, 177, 178, 179, 180,

- 181, 183, 185, 187, 193, 194, 195, 196,
 206, 208, 213, 214, 223, 227, 229, 234
 bishop of 16, 49, 50, 83, 105, 119, 228
 Bishopric 14
 Camera of 46, 47, 48, 70, 77, 118
 capital of the region 89, 183, 187, 189,
 193, 194, 196, 229
 Cathedral 209
   Chapel of Saint Elizabeth 210
   Electoral Chapel 210
   main altar of 214
 Church of Saint Elizabeth 211, 219, 233,
 234
 Church of Saint Jacob 222
 City Council 79, 182, 213
 city fortress of 89
 City Hall 59, 76, 212, 220, 234
 city walls of 213
 Collegiate Church of the Holy Cross 209,
 233
 Dioceses of 147, 173
 Dominican Church of Saint Wojciech
 217
 Dominican Sisters of Saint Catherine 213
 Duchy of 14, 39, 55, 67, 124, 172, 199
   gymnasium of Saint Mary Magdalen 197
 Jesuits (Society of Jesus) 18, 213
 mint of 82, 84, 85
 Polish school 181
 postal services 88
 Protestant gymnasiums 180
 Reformed Franciscans 213
 Salt Square 153
 Sand 222
 scenic plan of 196, 199
 Silesian College of Commerce (Merkantil
   or Kommerzkolleg) 86
 University 10, 213
 University Church 213, 216, 217
 Württemberg, House of 129, 222
- Z**
- Zedlitz, Siegmund von 118, 119
 Žerotín, family 117
 Ziątkowski, Leszek 80
 Zielona Góra 10, 94, 214
 Church of the Holy Trinity 147
 Ziębice 39, 40, 85
   Duchy of 14, 17, 124
 Ziębice-Oleśnica, Duchy of 83
 Zlate Hory 92
 Zlat, Mieczysław 205
 Złotoryja 216
   humanistic gymnasium 157, 197
 Złoty Stok 83, 84, 92, 93
   mints in 83, 85
- Ż**
- Żagań 14, 39, 40, 67, 85, 94, 208
   Duchy of 14, 104, 121, 124
 Żary 94
 Żmigród
   barony of 199
   Free State of 40, 112, 116, 118, 172
 Żórawina
   Church of the Holy Trinity 209, 210, 233

Polish-German Concordance of Topographic Names

Biała – Zülz
Bielsko – Bielitz
Bierutów – Bernstadt
Bolesławiec – Bunzlau
Borek Strzeński – Großburg
Brzeg – Brieg
Byczyna – Pitschen
Bytom – Beuthen
Chojnik – Kynastburg
Cieszyn – Teschen
Częstochowa – Tschenstochau
Dzierżoniów – Reichenbach im Eulengebirge
Frydek – Friedek
Frysztat – Freistadt
Gdańsk – Danzig
Głogów – Glogau
Głubczyce – Leobschütz
Głuchołazy – Ziegenhals
Góra – Guhrau
Grodków – Grottkau
Gryf – Greiffenstein
Gryfów Śląski – Greiffenberg
Henryków – Henrichau
Jawor – Jauer
Jelenia Góra – Hirschberg
Kamienna Góra – Landeshut
Kąty Wrocławskie – Kanth
Kliczków – Klitschdorf
Kłodzko – Glatz
Kluczbork – Creutzburg
Kowary – Schmiedeberg im Riesengebirge
Kozuchów – Freystadt in Schlesien
Karniów – Jägerndorf
Krosno Odrzańskie – Crossen an der Oder

Królewiec – Königsberg
 Krzeszów – Grüssau
 Legnica – Liegnitz
 Lipsk – Leipzig
 Leśnica – Deutsch Lissa
 Lubiąż – Leubus
 Lubliniec – Lublinitz
 Lwówek Śląski – Löwenberg in Schlesien
 Międzybórz – Neumittelwalde
 Milicz – Militsch
 Mirsk – Friedeberg am Queis
 Miśnia – Meissen
 Namysłów – Namslau
 Nysa – Neisse
 Odra r. – Oder
 Olbrachcice – Albersdorf
 Oleśnica – Öls
 Olesno – Rosenberg
 Oława – Ohlau
 Ołomuniec – Olmütz
 Opawa – Oppau
 Opole – Oppeln
 Ostrawa - Ostrau
 Otmuchów – Ottmachau
 Piotrowice – Peterwitz
 Poczdam – Potsdam
 Poznań – Posen
 Prudnik – Neustadt in Oberschlesien
 Pruszków – Proskau
 Pszczyna – Pless
 Racibórz – Rattibor
 Siedlisko-Bytom – Carolath-Beuthen
 Skoczów – Skotschau
 Sława – Schlawa
 Strzegom – Striegau
 Sułów – Sulau
 Syców – Gross Wartenberg

Szprotawa – Sprottau
Ścinawa – Steinau an der Oder
Środa Śląska – Neumarkt
Świdnica – Schweidnitz
Świebodzin – Schwiebus
Tarnowskie Góry – Tarnowitz
Trzebnica – Trebnitz
Uraz – Auras
Wołczyn – Konstadt / Constadt
Wołów – Wohlau
Wrocław – Breslau
Zielona Góra – Grünberg
Ziębice – Münsterberg
Złotoryja – Goldberg
Złoty Stok – Reichenstein in Schlesien
Żagań – Sagan
Żary – Sorau
Żmigród – Trachenberg
Żurawina – Rothsürben

The Authors

Jacek Dębicki

Institute of History, University of Wrocław, ul. Szewska 49, PL50–139
Wrocław, e-mail: jd@hist.uni.wroc.pl

Mateusz Goliński

Institute of History, University of Wrocław, ul. Szewska 49, PL50–139
Wrocław, e-mail: matgol@poczta.onet.pl

Lucyna Harc

Institute of History, University of Wrocław, Szewska 49, PL50–139
Wrocław, e-mail: harcla@uni.wroc.pl

Arno Herzig

Department of History, University of Hamburg, Von-Melle-Park 6, D-20146
Hamburg, e-mail: arno.herzig@uni-hamburg.de

Cezary Lipiński

Institute of Germanic Philology, University of Zielona Góra, Al. Wojska
Polskiego 71a, PL65-762 Zielona Góra, e-mail: C.Lipinski@ifg.uz.zgora.pl

Piotr Oszczanowski

Institute of Art History, University of Wrocław, ul. Szewska 36, PL50–139
Wrocław, e-mail: piotroszczanowski@wp.pl

Gabriela Wąs

Institute of History, University of Wrocław, ul. Szewska 49, PL50–139
Wrocław, e-mail: gabrielawas@gmail.com

This book is the second in a series dedicated to the cohesion of Silesia as a region. Published studies focus on the processes that were carried out in years 1526–1740. This study has been conducted under the auspices of the European Science Foundation as part of the programme entitled *Cuius regio: An analysis of the cohesive and disruptive forces determining the attachment and commitment of (groups of) persons to and the cohesion within regions*. The project involved experts in the fields of history, art history and the history of literature from Hamburg (Arno Herzig), Zielona Góra (Cezary Lipiński) and Wrocław (Jacek Dębicki, Mateusz Goliński, Lucyna Harc, Piotr Oszczanowski, Gabriela Wąs).

An analysis of the phenomena which occurred in the administrative, economic, social, ethnic and cultural spheres, as well as in respect of the self-identification and identity of inhabitants has demonstrated what a complex region Silesia was under the rule of Habsburg dynasty. Administratively, it was highly fragmented, it possessed an expansive network of government offices, and was economically, ethnically, linguistically and religiously diverse. The beginning of the 17th century constituted a significant turning point. The eruption of the Thirty Years' War led to deep social transformations, altered the religious situation, and generated serious economic consequences. The first half of the 17th century also bore fruit in the form of new cultural and artistic phenomena. The conclusion derived from published studies indicates that the cohesive tendencies were prevalent – when compared to the situation before 1526 – however, disruptive tendencies existed as well, especially concerning religion-based conflicts.

ISBN 978-83-927132-6-5